

Møteinnkalling

Utvalg: **Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyret**
Møtested: , TEAMS
Dato: 12.05.2021
Tidspunkt: 19:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til xxx. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 9/2021	Godkjenning av innkalling		
ST 10/2021	Høring - regional plan for klima, energi og miljø - Uttale Rondane-Dovre nasjonalparkstyre		2021/3809
ST 11/2021	Referatsaker		
	Høring - Innlandet fylkeskommune - regional plan - inkluderende Innlandet		2021/3803
	Høring - planprogram - regional plan for samfunnssikkerhet		2021/4043

ST 9/2021 Godkjenning av innkalling

Arkivsaksnummer: 2021/3809-2

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 28.04.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyret	10/2021	12.05.2021

Høring - regional plan for klima, energi og miljø - Uttale Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mener forslaget til planprogram på en god måte redegjør for planprosessen og rammene for planarbeidet.

Konfliktene mellom rekreasjonsbruken og naturverdiene, særlig leveområder for villreinen, synes å være økende.

Gitt at 21 % av Norges vernede areal ligger i Innlandet bør utviklingen av et bærekraftig og naturvennlig reiseliv og verneområder i større grad ses i sammenheng. Dette bør synliggjøres bedre i planprogrammet ved at det løftes frem som et særskilt tema.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mener det er behov for å gi besøksforvaltning en plass i samfunnsplanleggingen. Et samarbeidsprosjekt der de mange kompetansemiljøene på brukvern feltet i Innlandet kan involveres er et konkret forslag. Et slikt prosjekt kan tas inn i handlingsprogrammet for planen.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Høring - Innlandet fylkeskommune - regional plan - klima, energi og miljø
- 2 Saksframlegg - Regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet FU.pdf
- 3 Forslag til planprogram Regional plan for klima energi og miljø.pdf
- 4 Protokoll fra behandling i Fylkesutvalget 24-03-2021.pdf
- 5 Høringsinteressenter 25.03.21.pdf
- 6 Høringsuttale fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre til regional planstrategi for Innlandet 2020-2024, styresak 20/2020 datert 10.juni 2020

Saksopplysninger

Innlandet fylkeskommune har, i brev datert 25.mars 2021, sendt på høring forslag til planprogram for regional plan for klima, energi og miljø i Innlandet. Det er satt en høringsfrist til 7.5.2021.

Innlandet fylkeskommune har sendt planprogrammet for tre regional planer på høring i tråd med vedtatt planstrategi for Innlandet 2020-2024:

- Regional plan for samfunnssikkerhet
- **Regional plan for klima, energi og miljø**
- Regional plan for det inkluderende Innlandet

Alle tre plandokumentene ligger her: <https://innlandetfylke.no/politikk/du-kan-pavirke/horinger/>

I foreliggende sak er det uttale til planprogrammet for Regional plan for klima, energi og miljø som omtales og vurderes.

Fylkeskommunen ønsker tilbakemelding på:

- tematikken som den nye planen skal omfatte
- medvirkning og involvering

Fylkeskommunen ber spesifikt om tilbakemelding på høringsinstansene mener er nødvendige satsningsområder innenfor klima, energi og miljø i Innlandet, sett i et verdiskapings-perspektiv.

Fylkeskommunen ber om å få en kortfattet oversikt over hva høringsinstansene mener er de viktigste mulighetene, og de største utfordringene innenfor klima, energi og miljø, i egen kommune og i Innlandet.

Til slutt ber de om eventuelle tilbakemeldinger på problemstillingene nedenfor:

- Er det særlige interessekonflikter som bør tas opp i planen?
- Er det andre bærekraftsmål enn de som er spesifisert, som bør knyttes sterkere til arbeidet med planen?
- Har dere kunnskapsgrunnlag som kan være nyttig å ha med seg inn i arbeidet med planen?
- Er det kunnskap som mangler, og som det vil være viktig å utarbeide i forbindelse med denne planen?

Selve planarbeidet er planlagt startet opp i august 2021 og skal være ferdig vinter/vår 2022/23.

Formålet for planarbeidet er å utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet. Klima- og miljøsyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men de skal tilpasses at vi lever i både by og bygd. Det handler om å forvalte naturressursene på en bærekraftig måte og å skape nye grønne arbeidsplasser. Planen skal inneholde mål og strategier for utviklingen innenfor plantemaet. Det skal utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.

I planprogrammet står bl.a. følgende:

Næringsutvikling henger tett sammen med arealforvaltning og -disponering, og vil derfor være en viktig påvirkningsfaktor for naturmangfoldet i Innlandet. Samtidig er natur- og kulturarvsopplevelser, tilrettelegging for friluftsliv og reiseliv en viktig del av arbeidet med å styrke Innlandsidentiteten. Attraktive lokalsamfunn og muligheter for gode opplevelser vil bidra til økt interesse og flere gjestedøgn. «Bruk og vern» er et nøkkelbegrep i forvaltningen av Innlandets natur og kulturarv. Gjennom god besøksforvaltning har man mulighet til å kanalisere ferdsel og bidra til at tilrettelegging for friluftsliv og naturopplevelser skjer på en skånsom måte, at de mest sårbare områdene får ligge urørt, og at verdiskapinga skjer lokalt.

Planarbeidet er prosjektorganisert med politiske styringsgrupper for hver av de tre regionale planene. For regional plan for klima, energi og miljø består den politiske styringsgruppen av Aud Hove (SP) (leder), Hanne Alstrup Velure (H), Hans Kristian Enge (AP), Johannes Christian Wahl Gran (MDG)

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77. I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Vedtakter for nasjonalparkstyre

8. STYRETS OPPGAVER

Medlemmene av styret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriftene for det enkelte verneområde. ...

Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane vs Regional plan for Rondane og Sølnekletten

Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane definerer rammene for bruken, skjøtselen og tilretteleggingen i verneområdene. Å belyse mulighetene for næringsutvikling er ikke et formål. Forvaltningsplanen og verneforskriftene gjelder innenfor vernegrensene.

Regional plan for Rondane og Sølnekletten skal bidra til en helhetlig forvaltning av fjellområder som er spesielt viktige for villreinens fremtid i Norge, og skal fastsette en

langsiktig arealforvaltning som balanserer bruk og vern for de aktuelle fjellområdene og influensområdene.

Verneområdene som Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for ligger i sin helhet innenfor regional plan.

Vurdering

Nasjonalparkstyret bør avgrense sin uttale til å gjelde forhold som kan berøre forvaltningen av verneområdene, jf. vedtektene for nasjonalparkstyret.

Utfordringer

Globalt står vi overfor to store miljøutfordringer; tap av biologisk mangfold og klimaendringer. Naturpanelets rapport fra 2019 viser at 1 mill. av jordas 8 mill. arter står i fare for å bli utryddet (IPBES 2019). «Overturisme» har lenge vært et fremmed begrep i Norge. Klima- og miljødepartementet meldte imidlertid i 2019 at verneverdiene i 18 av 40 nasjonalparker på Fastlands-Norge er truet, og at forstyrrelser og terrengslitasje som følge av menneskelig aktivitet er de største truslene (jf Handlingsplan for forvaltning av verneområder fra 2019).

I Innlandet fylke kan det vises til at 60 år med nasjonalparkvern ikke har forhindret at villreinbestanden i Rondane nord har blitt delt i to som følge av menneskelig ferdsel.

Den norske «rødlista» fra 2015 er under revisjon, og en revidert liste vil bli framlagt i november 2021. Villreinen var i 2015 kategorisert som «livskraftig», mens den i det nye forslaget foreslås kategorisert som «Nær truet». Populasjonsstørrelsen anses som liten og med en pågående nedgang. DNA-analyser tyder på at villreinstammene i Rondane og Dovrefjellområdet (Snøhetta, Knutshø, Sølnkletten og Rondane) har opprettholdt sin genetiske egenart uten vesentlig innblanding fra andre. Med flere regionale planer for villrein og flere nasjonalparker som er opprettet for å ivareta villreinens areal, har Innlandet fylke et internasjonalt ansvar for å ivareta siste rest av den opprinnelige villreinen.

Presset på villreinens arealer er stort

Det foreligger en omfattende forskningsmessig dokumentasjon om presset på villreinens levearealer fra menneskelig ferdsel og inngrep særlig i Rondane (men også Dovrefjell). Bestandsplanen for Rondane Nord 2021-2025 beskriver en alvorlig situasjon for villreinen i Rondane, der bestandsmålet for planperioden 2016-2020 ikke er oppnådd. Rondane Villreinområde er de siste årene i realiteten er delt i tre delbestander fordi tidligere trekk er opphørt; Rondane Sør, Rondane Nord: Områdene sør og nord for Ula elv. Fotråteutbruddet sommeren 2019 var nok et faresignal om sårbarheten til villreinstammen i Rondane Nord, da anslagsvis 30-40 % av kalvene døde i løpet i perioden fram til september-oktober.

Det er knyttet store verdier til fjellområdene i Innlandet, både i forhold til tradisjonell landbruksdrift, reiseliv, friluftsliv og naturverdier.

Verdiskapingen fra reiselivet i Innlandet fylke er beregnet til 5 mrd pr år¹. I 2005 ble det anslått at reiselivet direkte og indirekte sto for 5,4 % av sysselsettingen i Hedmark og 10,4 % i Oppland². I noen regioner, som Nord-Gudbrandsdal var andelen opp mot 20%.

Naturen er hovedgrunnlaget for norsk reiseliv.

I «Vi bygger Innlandet Kunnskapsgrunnlag for Innlandsstrategien 2020-2024 – Langversjon» står det bl.a.:

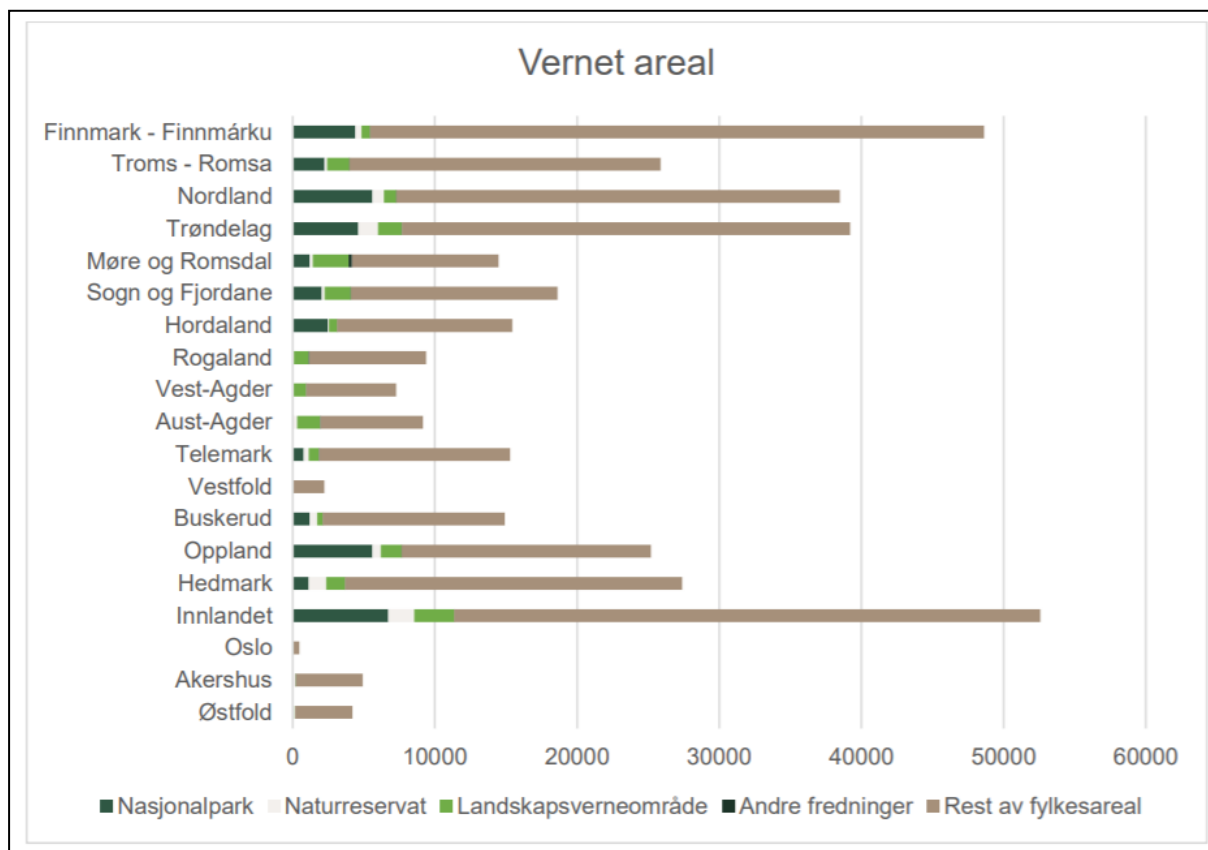
«Vernet natur

2.1.6. Vernet areal

Hovedmålet med å verne natur er å ta vare på hele variasjonen av naturtyper og landskap i Norge. Innlandet har store naturområder og størst andel vernet natur i landet. De viktigste naturvernområdene er nasjonalpark, landskapsvernområde og naturreservat.

11 Nasjonalparker, 21 landskapsvernområder og X naturreservater ligger helt eller delvis i Innlandet. Areal av verneområdene i forhold til totalt fylkesareal er vist figuren under. 21% av totalt vernet areal i landet ligger i Innlandet

Nasjonalparker: Jotunheimen, Rondane, Dovre, Langsua, Dovrefjell-Sunndalsfjella, Reinheimen, Breheimen, Fulufjellet, Gutulia, Femundsmarka og Forollhogna»

¹ https://innlandetfylke.no/_f/p1/if435d888-6623-4d03-90e9-c068a021a63c/vi-bygger-innlandet-kunnskapsgrunnlag-til-innlandsstrategien-langversjon.pdf

² <https://www.toi.no/publikasjoner/okonomiske-ringvirkninger-av-reiseliv-i-hedmark-og-oppland-2005-article19150-8.html>

«Fra midten av 1800-tallet ble fjellet gradvis et populært turistmål. Vitenskapsfolk, kunstnere og noen norske og engelske turister var de første som fikk øynene opp for verdiene her. DNT ble stiftet i 1868, og Jotunheimen, Rondane og Dovrefjell ble viktige områder for foreningen. Bevaring og vern av norsk natur har lange tradisjoner i Innlandet. Rondane nasjonalpark, opprettet i 1962, er den første i sitt slag i landet. Nasjonalparker og landskapsvernområder har samlet sett sikret enorme verdier knyttet til natur- og kulturarven. Disse verdiene er også viktige deler av opplevelsesgrunnlaget for reiselivet som i dag står sentralt i utnyttelsen av ressursgrunnlaget i Innlandet.»

Innlandet fylke har 11 nasjonalparker med arealer helt eller delvis innenfor fylkesgrensene. Innlandet har ansvaret for 3 regionale villreinplaner, deriblant regional plan for Rondane og Sølknletten. Nasjonalparkstyret har tidligere etterlyst felles arenaer for samhandling knyttet opp mot denne regionale planen, jf innspill til planstrategien. En ser at konfliktene mellom rekreasjonsbruken og naturverdiene, særlig villreinen, er økende. Pr. i dag synes det å være lite politisk vilje på nasjonalt nivå til å regulere rekreasjonsbruken i naturområdene gjennom direkte reguleringer som forbud, selv om det er åpnet for dette i verneforskriften for blant annet Rondane nasjonalpark.

Gitt at 21% av det vernede areal i landet ligger i Innlandet mener sekretariatet at utviklingen av et bærekraftig og naturvennlig reiseliv og verneområder i større grad bør ses i sammenheng. Det som skjer utenfor verneområdene er med på å legge premissene for det som skjer innenfor verneområdene. Nasjonalparkene er i tillegg viktige attraksjoner og reisemål for turister som kommer til Innlandet.

Besøksforvaltning

Internasjonalt har mange land lang erfaring med aktiv besøksforvaltning, for å sikre at ferdselen i naturområder blir så sporløs som mulig med hensyn til slitasje, forsøpling og forstyrrelser av natur og andre besøkende. I Norge startet arbeidet med besøksforvaltning for alvor opp i 2015, med lanseringen av merkevarestrategien for nasjonalparkene, samme år som besøkstrategien for Rondane nasjonalpark ble godkjent (var en av 4 piloter i besøksforvaltningsarbeidet som Miljødirektoratet igangsatte).

Et viktig mål med merkevarestrategien for norske nasjonalparker er å få flere til å besøke nasjonalparkene og øke den lokale verdiskapingen. Innovasjon Norge signaliserte nylig på et nasjonalparkwebinar at forvaltningen må forberede seg på økt besøk.

Besøksforvaltning hører hjemme i samfunnsplanleggingen og bør også inn i det fylkeskommunale planarbeidet. Det vises blant annet til Nordland fylkeskommune sitt pilotprosjekt knyttet til besøksforvaltning.

<https://www.nfk.no/besoksforvaltning/om-prosjektet/>

Det synes å være potensial for et bedre tverrsektorielt samarbeid knyttet opp til besøksforvaltning og få bedre kunnskap om hvordan ulike tiltak fungerer. For å målrette innsatsen vil det være behov for større kunnskap om effekten av ulike tiltak.

I den regionale planen for klima, energi og miljø er det synliggjort at det skal utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen. Et forslag kan være at besøksforvaltning tas inn i handlingsprogrammet som et samarbeidsprosjekt med flere; Innlandet har et stort kompetansemiljø på bruk-vern-feltet.

Konklusjon

Med bakgrunn i fylkets andel verna areal, fylkets ansvar for flere regionale villreinplaner, reiseliv med verdiskapning beregnet til 5 mrd pr år, samt at reiselivet utgjør inntil 20 % av sysselsettingen i noen regioner i Gudbrandsdalen, synes det å være behov for å synliggjøre disse sammenhengene bedre i planprogrammet.

Utviklingen av et bærekraftig og naturvennlig reiseliv og verneområder bør i større grad ses i sammenheng og dette bør synliggjøres bedre i planprogrammet ved at det løftes frem som et særskilt tema.

Nasjonalparkforvalter mener det er behov for å gi besøksforvaltning en plass i samfunnsplanleggingen. Et samarbeidsprosjekt der de mange kompetansemiljøene på brukvern feltet i Innlandet kan involveres er et konkret forslag. Et slikt prosjekt kan tas inn i handlingsprogrammet for planen.

Høringsinteressenter

Deres ref:

Vår ref:
2021/7374-2
Kristin Stavnem

Dato:
25.03.2021

Planprogram på høring - Regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet

Innlandsstrategien har fastsatt Innlandets visjon, *eventyrlige muligheter*. Det betyr et fylke med sterke røtter og store drømmer, med mål om å ha en ledende posisjon innen teknologi, industri, landbruk og reiseliv.

Vi skal jobbe for å realisere eventyrlige muligheter i Innlandet gjennom

- bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser
- levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder
- at aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet

Innlandsstrategien fastsetter at det skal utarbeides tre nye regionale planer:

- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Regional plan for samfunnssikkerhet
- Regional plan for klima, energi og miljø

For alle regionale planer skal det som ledd i varsling av planoppstart, utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet (Plan- og bygningsloven §4-1).

Innlandet fylkeskommune legger nå forslag til planprogram for Regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet ut til høring/offentlig ettersyn.

Vi ønsker å få deres tilbakemelding på

- tematikken som den nye planen skal omfatte
- medvirkning og involvering

Vi ber spesifikt om tilbakemelding på hva dere mener er nødvendige satsningsområder innenfor klima, energi og miljø i Innlandet, sett i et verdiskapings-perspektiv.

Vi ber om å få en kortfattet oversikt over hva dere mener er de viktigste mulighetene, og de største utfordringene innenfor klima, energi og miljø, i egen kommune og i Innlandet.

Til slutt ber vi om eventuelle tilbakemeldinger på problemstillingene nedenfor:

- Er det særlige interessekonflikter som bør tas opp i planen?
- Er det andre bærekraftsmål enn de som er spesifisert, som bør knyttes sterkere til arbeidet med planen?

- Har dere kunnskapsgrunnlag som kan være nyttig å ha med seg inn i arbeidet med planen?
- Er det kunnskap som mangler, og som det vil være viktig å utarbeide i forbindelse med denne planen?

Fristen for å sende inn innspill er **07.05.2021**.

Innspill sendes på e-post til **post@innlandetfylke.no**.

Vi ber om at innspillet merkes «**Sak 2021/7374 Regional plan for klima, energi og miljø**»

I forbindelse med at vi sender planprogram på høring, arrangerer vi webinar på Microsoft Teams **torsdag 8.april kl. 10.00-11.00**.

[Bruk denne lenken for å delta på webinar¹](#)

Webinaret vil i etterkant kunne ses i opptak på vår hjemmeside: www.innlandetfylke.no

Med vennlig hilsen

Kristin Stavnem
Rådgiver
Klima, miljø og naturmangfold
Samfunnsutvikling

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:

1. Forslag til planprogram - Regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet, 23.03.2021.
2. Regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet – forslag til planprogram - saksfremlegg til Fylkesutvalget 23.03.2021.
3. Protokoll fra behandling i Fylkesutvalget, 24.03.2021.
4. Høringsinteressenter per 25.03.2021.

¹ Du kan også kopiere denne lenken for å delta på webinar¹ 8.april: https://teams.microsoft.com//meetup-join/19%3ameeting_NzlxMDMxMjgtZTFiZi00ZGQ5LTg0YTgtNjliNjJkYmJlNjhh%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%221b6bba49-6f35-4d82-9fca-4827d417cd3e%22%2c%22Oid%22%3a%220a4fbd38-8e53-49b8-a817-2d2c252be0a6%22%2c%22IsBroadcastMeeting%22%3atruer%7d&btype=a&role=a

Arkivreferanse: 2021/7374-1
Arkivkode:
Saksbehandler: Kristin Stavnem
Adm.enhet: Samfunnsutvikling -
Klima, miljø og
naturmangfold
Dato: 10.03.2021

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Fylkesutvalget	23.03.2021	

Regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet – forslag til planprogram - Høring

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Fylkesutvalget legger forslag til planprogram for Regional plan for klima, energi og miljø ut på høring/offentlig ettersyn med høringsfrist 07.05.2021. Samtidig varsles det om planoppstart.

Tron Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Vedlegg:
Høringsutgave planprogram Regional plan for klima energi og miljø

Bakgrunn:

Forankring

Regionalt planarbeid er forankret i Innlandsstrategien som ble vedtatt av Fylkestinget 23.09.2020. Innlandsstrategien gir retning for prioritert politikk for perioden 2020-2024. Vårt felles prosjekt er å bygge Innlandet og ta i bruk mulighetene på tvers av kommunegrenser, forvaltningsnivåer og sektorer. Innlandsstrategien bygger på FNs 17 bærekraftsmål. De skal legges til grunn ved arbeidet med nye regionale planer.

Innlandsstrategien fastsetter at det skal utarbeides tre nye regionale planer:

- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Regional plan for samfunnssikkerhet
- Regional plan for klima, energi og miljø

Planens formål

Formålet for regional plan for klima, energi og miljø er å utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet. Klima- og miljøhensyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men de skal tilpasses at vi lever i både by og bygd. Planen skal bidra til å forvalte naturressursene på en bærekraftig måte og til å skape nye grønne arbeidsplasser.

Vurdering opp mot FNs bærekraftsmål

Planens overordnede hensikt vil være å redusere klimagassutslipp, tilpasse Innlandet til et klima i endring og redusere tapet av naturmangfold. Omstilling til lavutslippssamfunnet innebærer at vi må legge om til fossilfrie energibærere og legge til rette for bærekraftig verdiskaping. Målene 7,9,11,12,13,15,17 vurderes på nåværende tidspunkt som de mest aktuelle målene for planen.

Medvirkning fra rådene

Alle fylkeskommunale råd inviteres til medvirkning i høringsperioden.

Tidsperspektiv

Planen vil ha et langsiktig perspektiv på 12 år med vurdering av revidering eller rullering ved utarbeidelse av neste regionale planstrategi. Handlingsprogrammet vil være 4-årig og rullering skal vurderes årlig i tilknytning til fylkesbudsjett- og økonomiplan. Planen skal utvikles i samarbeid med aktuelle partnere og fastsette målsetninger og satsingsområder

Planprogrammet.

Ved igangsetting av et regionalt planarbeid skal det som ledd i varsling av oppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet (Plan- og bygningsloven §4-1).

Planprogrammet omhandler:

- Bakgrunn og formål
- Tema planen skal omhandle
- Organisering og ledelse av planarbeidet
- Medvirkning og involvering
- Kommunikasjonsplan for planprosessen
- Grov prosessplan for planarbeidet

Planprogrammets arbeidsprosess

Forslag til planprogram er utarbeidet av en tverrfaglig administrativ prosjektgruppe med representanter fra Statsforvalteren og fra Innlandet fylkeskommune. Arbeidet har i tillegg hatt en politisk styringsgruppe, som til sammen har hatt tre møter. I siste fase har også Regionalt partnerskap og Statsforvalteren vært involvert i prosessen. NVE Region Øst har vært ekstern referansegruppe, og har gitt sine innspill til planprogrammet.

Vurdering:

For alle regionale planer skal det, som ledd i varsling av planoppstart, utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet (Plan- og bygningsloven §4-1). Planprogrammet er «oppskriften» på hvordan planarbeidet skal foregå.

Fylkeskommunedirektøren mener at forslaget til planprogram ivaretar kravene til planprogram i henhold til plan- og bygningsloven på en god måte, viser sentral tematikk og hovedproblemstillinger i planarbeidet, og hvordan arbeidet skal organiseres.

Medvirkning og involvering er sentralt for å skape forankring og eierskap, slik at planen og planens handlingsprogram følges opp av innlandssamfunnets samarbeidsparter, både regionalt og lokalt. Høringsperioden for planprogrammet betraktes som en sentral del av prosess- og medvirkningsarbeidet.

Konklusjon:

Fylkeskommunedirektøren anbefaler å legge forslag til planprogram for Regional plan for klima, energi og miljø ut på høring/offentlig ettersyn.

Høringsfristen settes til 07.05.2021.

Regional plan for klima, energi og miljø

Planprogram på høring. Høringsversjon pr. 23. mars 2021.

Forord

Skrives av fylkesordfører etter vedtak av planprogram.

Innhold

1. Innledning	4
2. Formål og bakgrunn	5
2.1. Regional plans formål og betydning	5
2.2. Formålet med planprogrammet	5
2.3. Bakgrunn	6
2.4. FNs bærekraftsmål og behovet for tverrfaglig samordning.....	7
3. Tema	9
3.1. Gjennomgående temaer, sammenhenger og mulige målkonflikter	9
3.2. Grensesnitt mellom de regionale planene	9
3.3. Tema for ny regional plan for klima, energi og miljø.....	9
3.3.1. Arealbruk og arealbruksendringer	10
3.3.2. Transport	10
3.3.3. Tilgang til offentlige tjenester.....	11
3.3.4. Deltidsinnbyggere.....	11
3.3.5. Klimatilpasning og naturskade.....	11
3.3.6. Industri, næringsutvikling og arbeidsplasser	12
3.3.7. Miljøvennlig og fornybar energi	13
3.3.8. Sirkulær økonomi, forbruk, avfall og gjenvinning.....	14
3.3.9. Forurensing.....	14
3.3.10. Digitalisering.....	15
3.4. Kunnskapsbehov	15
4. Organisering og ledelse	16
5. Medvirkning og involvering	17
6. Kommunikasjonsplan planprosess	18
7. Grov prosessplan	19
8. Vedlegg	20
Vedlegg 1: Grensesnittet mellom regionale planer	20
Vedlegg 2: Begreper som brukes i planprogrammet	21
Vedlegg 3: Kunnskapsgrunnlag og føringer.....	22

1. Innledning

Innlandets visjon, **eventyrlige muligheter**, betyr et fylke med sterke røtter og store drømmer, med mål om å ha en ledende posisjon innen teknologi, industri, landbruk og reiseliv.

Vi skal jobbe for å realisere eventyrlige muligheter i Innlandet gjennom

- Bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser.
- Levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder.
- At aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet.

Regionalt planarbeid er forankret i Innlandsstrategien som ble vedtatt av Fylkestinget 23.09.2020. Innlandsstrategien gir retning for prioritert politikk for perioden 2020-2024. Vårt felles prosjekt er å bygge Innlandet og ta i bruk mulighetene på tvers av kommunegrenser, forvaltningsnivåer og sektorer. Innlandsstrategien bygger på FNs 17 bærekraftsmål. De skal legges til grunn ved arbeidet med nye regionale planer.

Innlandsstrategien fastsetter at det skal utarbeides tre nye regionale planer.

- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Regional plan for samfunnsikkerhet
- Regional plan for klima, energi og miljø

For alle regionale planer skal det som ledd i varsling av planoppstart, utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet (Plan- og bygningsloven §4-1).

Forslag til planprogram legges nå ut til offentlig ettersyn samtidig med at det varsles oppstart av alle tre regionale planene. Høringsperioden for planprogrammet er en sentral del av prosess- og medvirkningsarbeidet, og vil vare fra 25.mars - 7. mai 2021.

Vi inviterer alle innlandssamfunnets aktører til å ta del i dette viktige arbeidet, allerede fra starten av.

Velkommen til høring!

2. Formål og bakgrunn

2.1. Regional plans formål og betydning

Innlandsstrategien påpeker at formålet for planarbeidet er å utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet. Klima- og miljøhensyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men de skal tilpasses at vi lever i både by og bygd. Det handler om å forvalte naturressursene på en bærekraftig måte og å skape nye grønne arbeidsplasser.

Regionale planer utarbeides for gjennomgående plantemaer som har betydning for, og innvirkning på flere kommuner. Fylkeskommunen er ansvarlig planmyndighet for regionale planer, og det er fylkestinget som vedtar planen.

Planen skal inneholde mål og strategier for utviklingen innenfor plantemaet. Det skal utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.

En regional plan kan ses på som en utviklingsavtale mellom staten, fylkeskommunen og kommunene, der den langsiktige retningen for samfunnsutviklingen innenfor det aktuelle tema blir pekt ut. Handlingsprogrammet vil konkretisere tiltak som må gjennomføres på kort sikt for å oppnå de langsiktige målene.

Som en del av arbeidet med den regionale planen skal det drøftes og avklares om det skal etableres retningslinjer og/eller regionale planbestemmelser.

Det er viktig at både kommuner og statlige etater bidrar aktivt inn i planprosessen, slik at planen blir et best mulig verktøy for arbeidet med klima, energi og miljø i hele Innlandet.

2.2. Formålet med planprogrammet

For alle regionale planer skal det utarbeides et planprogram som skal redegjøre for planprosessen og for rammene for planarbeidet.

Planprogrammet er «oppskriften» på hvordan planarbeidet skal foregå. Det gjør rede for temaene som ny plan skal omhandle, utfordringer og muligheter innenfor tematikken, kunnskapsgrunnlaget dette skal bygges på, organisering og ledelse av planarbeidet, medvirkning og involvering, og kommunikasjon for planprosessen. Grensesnittet mellom de tre planene skal vises i planprogrammet.

De formelle kravene til planprogram er hjemlet i plan- og bygningsloven (Pbl.) §4-1.

Det er regional planmyndighet, det vil si fylkeskommunen, som utarbeider forslag til planprogram.

Forslag til planprogram skal sendes på høring i minst 6 uker og legges ut til offentlig ettersyn. Dette skjer normalt samtidig med varsling av planoppstart.

Planprogrammet vedtas av fylkesutvalget.

2.3. Bakgrunn

Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050. For å få til dette, må vi kutte i klimagassutslippene våre, samtidig som vi må håndtere klimaendringer. Vi har som mål at Innlandet skal være et klimanøytralt samfunn i 2030. For å nå dit, må vi halvere klimagassutslippene våre i forhold til utslippene vi hadde i 2018.

Energisystemet vårt må gjøre det mulig å skape arbeidsplasser gjennom produksjon og foredling av energi, og sikre energitilgang for alle til en akseptabel kostnad. Samtidig må vi ivareta hensynet til viktige miljøverdier.

For å lykkes med det grønne skiftet er det en forutsetning at vi sørger for at økosystemene våre er i god tilstand, at vi tar vare på truet natur og bevarer et utvalg av naturområder som viser variasjonsbredden i naturen vår.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 gir en tydelig forventning om at fylkeskommuner og kommuner skal vektlegge arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser. Dette inkluderer utslipp fra arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Arealendringer nevnes som den viktigste påvirkningsfaktoren for truet natur i Norge. Det er derfor viktig at kommuner og fylkeskommuner vurderer virkninger for naturmangfoldet og vektlegger økologiske og landskapsmessige sammenhenger ut fra den samlede belastningen - også på tvers av kommune -og fylkesgrenser.

Økonomisk aktivitet og verdiskaping basert på fossile og forurensende ressurser og produksjonsmetoder må erstattes med grønn og bærekraftig vekst. Innlandet må satse på positive klimaeffekter i sitt utviklingsarbeid. Dette innebærer ikke nødvendigvis at all produksjon skal være utslippsfri, men at alle tiltak og all utvikling skal ha reduserte klimagassutslipp som mål. Dette kan dreie seg om blant annet nye produkter, produksjonsmetoder, utvikling av ny teknologi, økt bruk av fornybare ressurser, bærekraftig forbruk med fokus på gjenvinning, gjenbruk og ombruk (sirkulær økonomi), energieffektivisering, redusert eller endret transportbruk og digitalisering. Reduserte klimagassutslipp legges til grunn for alle utviklingstiltak i Innlandet. Tiltakene skal ikke gå på bekostning av viktige naturområder og økosystemer.

Planen skal identifisere satsningsområder som gir muligheter for grønn verdiskaping.

Ny regional plan for klima, energi og miljø skal bygge på og/eller erstatte

- Regional plan for energi og klima, Hedmark
- Regional plan for energi og klima, Oppland
- Regional plan for samferdsel, Hedmark

- Regional plan for samferdsel, Oppland
- Regionale føringer for behandling av vindkraftsaker i Hedmark
- Bioøkonomistrategi for Innlandet

Flere regionale planer skal videreføres og rulleres. Dette gjelder blant annet regionale planer for vannforvaltning, fjellområder og villreinområder. Regional plan for verdiskaping i Oppland 2018 – 2030 skal også videreføres. Regional plan for klima, energi og miljø må sees i sammenheng med, og utfylle disse planene.

2.4. FNs bærekraftsmål og behovet for tverrfaglig samordning

Vi skal lykkes i ambisjonene våre med å redusere klimagassutslipp, tilpasse oss et klima i endring og redusere tapet av naturmangfold. Samtidig skal vi legge om til fossilfrie energibærere og legge til rette for bærekraftig verdiskaping. For å nå dette er det behov for samordning på tvers av forvaltningsnivåer, sektorer og fagområder.

2030-agendaen med FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. For å skape bærekraftig utvikling må verdenssamfunnet jobbe med mange ulike mål i sammenheng, knyttet til miljø/klima, sosiale forhold og økonomi.

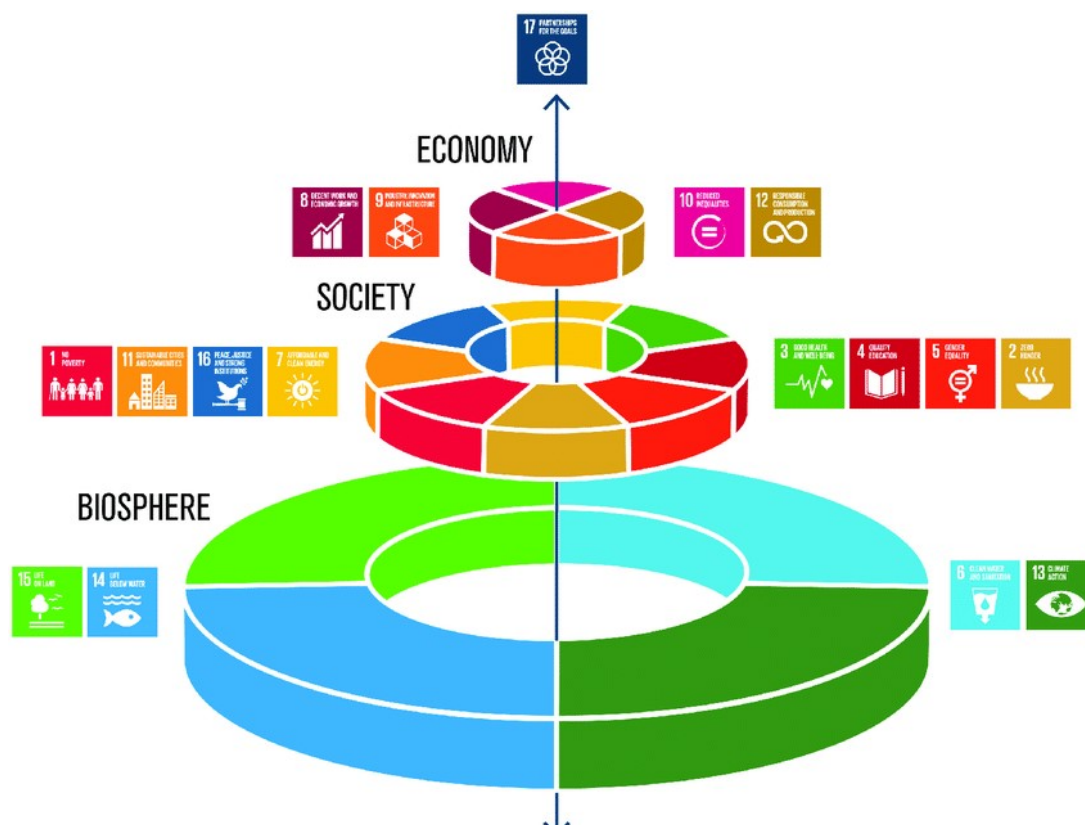

Figur 1. De mest aktuelle bærekraftmålene for planen (kilde: FN)

De mest aktuelle bærekraftmålene for denne planen vil være:

- 7: Ren energi til alle
- 9: Industri, innovasjon og infrastruktur
- 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- 12: Ansvarlig forbruk og produksjon
- 13: Stoppe klimaendringene
- 15: Livet på land
- 17: Samarbeid for å nå målene

Dette betyr ikke at de øvrige målene ikke har betydning, men at disse målene har hovedvekten av tiltakene i andre regionale planer.

Figuren ovenfor illustrerer sammenhengen mellom de økonomiske, sosiale og økologiske dimensjonene i bærekraftmålene. Den økologiske utviklingen (dvs. miljømessige forhold) er en forutsetning for den sosiale og økonomiske utviklingen (Kilde: Azote Images for Stockholm Resilience Centre, 2016).

3. Tema

3.1. Gjennomgående temaer, sammenhenger og mulige målkonflikter

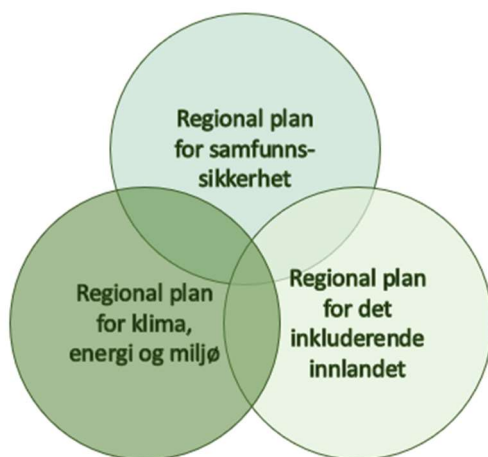
I regional plan for klima, energi og miljø skal verdiskapning sees på både som en mulighet og en utfordring for å løse de klima-, energi- og miljøutfordringene innlandssamfunnet står overfor. Innovasjon og utvikling må veies opp mot tap av natur og utslipp av klimagasser, og det må sikres at vekst i dag gir reell bærekraft også for framtidige generasjoner.

Arealforvaltning og arealbruksendringer er et underliggende tema i planen. Planen vil kunne inneholde en rekke målkonflikter knyttet til temaområdet - for eksempel kan økt satsning på energiproduksjon og lokale tiltak for klimatilpasning ha innvirkning på viktige og sårbare naturområder.

Klima- og miljøutfordringer og kvaliteter i nærmiljøet påvirker folkehelsen, både i positiv og negativ retning. Satsningsområder i planen skal belyse slike sammenhenger.

Satsinger innenfor klimagassreduksjon og klimatilpasning kan gi både positive og negative konsekvenser for naturområder, arter, kulturmiljøer og kulturlandskap.

3.2. Grensesnitt mellom de regionale planene

Enkelte tema behandles i alle de tre regionale planene, men med ulik innretning. I vedlegg 1 vises en tabellarisk oversikt over grensesnittet mellom planene.

3.3. Tema for ny regional plan for klima, energi og miljø

Innlandet er stort og mangfoldig, og vi lever både i bygder, tettsteder og byer. Klima, energi- og miljøutfordringene vil være forskjellige, avhengig av hvor vi bor og jobber. God planlegging er viktig for en bærekraftig utvikling av klima, energi og miljø, og for å bidra til attraktivitet både for bolig- og næringsutvikling i hele Innlandet.

3.3.1. Arealbruk og arealbruksendringer

Helhetlig planlegging av både lokalsamfunn og fritidsbebyggelse er nødvendig for å ruste oss mot klimaendringer ved å sikre trygge bomiljøer og solid infrastruktur. Helhetlig planlegging er også viktig for å redusere klimagassutslipp og negativ innvirkning på naturen. Plasseringen av boliger, fritidsboliger og næringsbygg i kommuner har betydning for tettstedenes attraktivitet og næringsutvikling, og dette må sees i sammenheng.

Fortsatt bruk av eksisterende bygningsmasse må sees på som en mulighet både for fastboende og for fritidsinnbyggere.

Arealinngrep, nedbygging eller oppsplitting av arters leveområder og gjengroing er den største trusselen mot biologisk mangfold. Hyttebygging, vann- og vindkraftutbygging, etablering av infrastruktur og andre mindre inngrep beslaglegger på den ene siden stadig større arealer, på den andre siden medfører fraflytting og mindre menneskelig aktivitet gjengroing. Sammen med arealbruk er arealbruksendringer en av de største truslene mot naturmangfoldet.

Lover og forskrifter krever at vi har en samordnet bolig- areal og transportplanlegging.

3.3.2. Transport

Innlandet binder Norge sammen og har mye person- og godstransport gjennom fylket både på veg og på bane.

Innlandet har den laveste andelen i Norge av befolkningen som bor i byer og tettsteder. Innlandet har et spredt bosettingsmønster som gir en stor grad av bilavhengighet. Elektrifisering av bilparken og utbygging av ladestruktur vil være et viktig bidrag til reduksjon i klimagassutslippene fra veitrafikken i Innlandet. Det må også sees på andre løsninger for nullutslipps- og fossilfrie løsninger.

Et godt kollektivtilbud med gode knutepunkter og bedre tilrettelegging for gående og syklende vil kunne redusere behovet for bruk av egen bil.

En mobilitetsstrategi er under utarbeidelse, og vi gi retning for en klimavennlig utvikling av mobilitet i Innlandet.

Utslipp fra tunge kjøretøyer forårsaker mer enn 20 prosent av klimagassutslippene i Innlandet. I hovedsak er dette godstransport på veg gjennom fylket. Flytting av godstransport fra veg til bane vil være et bidrag til å minske utslippene. Et annet bidrag vil være å tilrettelegge bedre for nullutslipps- og fossilfri godstransport på veg. Samtidig bør det ses på løsninger som bidrar til å redusere den totale mengden tungtransport i og gjennom fylket.

3.3.3. Tilgang til offentlige tjenester

I dag oppsøker mange distriktene for rekreasjon og mange er deltidsinnbyggere i mer eller mindre grad. De trenger også offentlige tjenester og i sum vil deltidsinnbyggerne og fastboende legge et bedre grunnlag for offentlige tjenester i hele landet.

De som allerede bor i distriktene, opplever at offentlige tjenester blir sentralisert og dette fører til at de må i større grad reise for å få gjennomført nødvendige møter som må skje fysisk. Stadig flere offentlige tjenester digitaliseres, og stadig flere tjenester kan ytes uten fysisk oppmøte.

Det bør vurderes hvordan tilgangen til offentlige tjenester i distriktene påvirker innbyggernes transportbehov.

3.3.4. Deltidsinnbyggere

Innlandet er Norges største hyttefylke og fritidsbebyggelsen preger mange lokalsamfunn. Det finnes nærmere 100 000 fritidsboliger i Innlandet. Enkelte kommuner har omtrent like mange fritidsboliger og helårsboliger. I perioder kan det være dobbelt så mange mennesker i fylket som det er innbyggere. Dette gir grunnlag for lokal aktivitet og verdiskaping, men også press på naturmangfoldet og gir økt lokale klimagassutslipp.

Fritidsboligene bygges med stadig høyere standard, og i perioden 1993 til 2016 har det vært en tredobling i energiforbruket i hytter og fritidsboliger. Reiser til og fra fritidsdestinasjonen og internt på destinasjonen bidrar til klimagassutslipp og krever mye energi. Det er et mål at denne regionale planen skal gi retning for en mer energi- klima- og miljøvennlig utvikling i våre reiselivsområder, og som i tillegg skal gi destinasjonene økonomisk bærekraft i et lengre perspektiv.

Deltidsinnbyggeren bør ses som en ressurs som også kommer lokalsamfunnene til gode. Deltidsinnbyggere kan bidra til å styrke kommunenes muligheter for å tilby tjenester både for heltids- og deltidsinnbyggeren, og samarbeide om kollektive løsninger.

3.3.5. Klimatilpasning og naturskade

Plassering av framtidige bygg og infrastruktur må tilpasses et endret klima med større fare for flom og skred. På samme måte må vann- og avløpsinfrastruktur tilpasses større nedbørsvariasjoner.

Mange økosystemer i skog, kulturlandskap, våtmarker, vassdrag og fjell er i dag helt eller delvis endret som følge av menneskelige inngrep. Jordbrukets kulturlandskap med utmarksbeiter og setergrender, reinbeiter og skjøttede skogsområder, er landskap med stor kulturhistorisk verdi og verdi for næringsaktiviteter og friluftsliv. Disse mangfoldige landskapene er også viktige i klimasammenheng. Derfor er det viktig med en framtidsrettet

bruk og forvaltning av disse arealene. Øvrig naturmiljø vil påvirkes på samme måte, noe som vil påvirke folkehelsen og muligheter for blant annet friluftsliv og naturopplevelser.

3.3.6. Industri, næringsutvikling og arbeidsplasser

Regjeringen legger vekt på å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning¹.

I noen tilfeller kan næringsutvikling og verdiskaping komme i konflikt med naturverdiene og en bærekraftig bruk av naturressursene våre. Omleggingen til lavutslippssamfunnet vil innebære at vi må ta i bruk nye produksjonsmetoder, utvikle ny teknologi og bruke fornybare ressurser. Vi må også ha mer fokus på gjenvinning, energieffektivisering, endret transportbruk og digitalisering. For å redusere transportbehovet og øke lokal verdiskaping, må ressurser og råstoffer i større grad produseres og videreforedles lokalt.

Bygg og anlegg

Sentralt i ambisjonen om sirkulær økonomi er utvikling av attraktive bomiljøer gjennom aktiv gjenbruk av eksisterende bygninger og materialer.

Rehabilitering av eksisterende bygninger er miljømessig fordelaktig på kort og mellomlang sikt. For kulturmiljøfeltet er rehabilitering, gjenbruk og ombygging av eksisterende bygninger viktig for å ta vare på arkitektoniske og kulturhistoriske verdier.

Det er behov for å utvikle holdninger og kompetanse i byggsektoren for å møte klimautfordringene. Dette vil trolig forsterkes framover med ytterligere styrking av klima- og miljøkrav fra sentrale myndigheter, for eksempel ved offentlige anbud og innkjøp.

Bærekraftig massehåndtering er et av flere momenter som må vurderes i grønn omstilling.

Reiseliv

Næringsutvikling henger tett sammen med arealforvaltning og -disponering, og vil derfor være en viktig påvirkningsfaktor for naturmangfoldet i Innlandet. Samtidig er natur- og kulturarvsopplevelser, tilrettelegging for friluftsliv og reiseliv en viktig del av arbeidet med å styrke Innlandsidentiteten. Attraktive lokalsamfunn og muligheter for gode opplevelser vil bidra til økt interesse og flere gjestedøgn.

«Bruk og vern» er et nøkkelbegrep i forvaltningen av Innlandets natur og kulturarv. Gjennom god besøksforvaltning har man mulighet til å kanalisere ferdsel og bidra til at tilrettelegging for friluftsliv og naturopplevelser skjer på en skånsom måte, at de mest sårbare områdene får ligge urørt, og at verdiskapinga skjer lokalt.

¹ Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023

Det er sentralt for arbeid med besøksforvaltning å forstå reiselivet som en industri som utnytter det lokale ressursgrunnlaget på linje med andre industrier som for eksempel fiskeri, olje og mineralnæringene. Utfordringen er å få til et godt samarbeid på tvers av hensyn og sektorer, og å øke kunnskapen om effekter av ulike tiltak på natur- og kulturarvsverdiene og på lokalsamfunnene som knytter seg til disse.

Bioøkonomi – jordbruk og skogbruk

Innlandet har de naturgitte forutsetningene for å være kraftsenteret for bioøkonomi. Det er et potensial for å øke andelen lokale interessenter for lokal matvareproduksjon og foredling av råstoff fra skogbruk, jordbruk og akvakultur. Økt verdiskapning på dette området sammen med synliggjøring av «trefylket» og produksjon av grønn energi kan være med på å bygge innlandsidentiteten.

Et bærekraftig jord- og skogbruk er viktig som en del av det grønne skiftet. Jordbruk er viktig for verdier som matsikkerhet, sysselsetting, spredt bosetting og kulturlandskap. Innlandet har store områder med gras- og beiteressurser både for matproduksjon og for å holde kulturlandskapet oppe. Innlandet har også store korn, potet og grønnsakområder som må sikres.

Det bør vurderes hvordan tiltak for å øke opptaket av klimagasser i skog og annen arealbruk kan bidra til et bedre klimaregnskap for Innlandet.

Jaktbare viltbestander er verdifulle for lokal verdiskapning. Det samme er innlandssjøer og innlandsvassdrag med fritidsfiske og næringsfiske. Dette krever en aktiv og samordnet forvaltning. Det ligger et stort uutnyttet potensial, både nærings- og rekreasjonsmessig, i våre vilt- og fiskeressurser.

For å forvalte og nytte bioråstoffene trenger vi et bomønster med levende bygder og attraktive bomiljø som styrker distriktene og derigjennom avlaster sentrale strøk generelt og byer spesielt.

3.3.7. Miljøvennlig og fornybar energi

Mulighetene for økt utnyttelse av fornybare energikilder i Innlandet er stor. Innlandet har en stor del av Norges landbaserte biologiske ressursgrunnlag og gode forutsetninger for utvikling og produksjon av fornybar energi. Dette gir Innlandet særlige fortrinn og store muligheter for verdiskapning og næringsutvikling, spesielt innen bioenergi.

Innlandet er en viktig produsent av vannkraft. Norge og Innlandet er utfordret til å være Europas «blå batteri» med økt utbygging av pumpekraft/balansekraft. Vår rene og fornybare energi må brukes som fortrinn for grønn industriutvikling i Innlandet.

Det kan ligge et potensial i å effektivisere og optimalisere eksisterende energiproduksjonsanlegg i stedet for å bygge ut nye. Et eksempel er å effektivisere eksisterende vannkraftanlegg i stedet for å bygge landbaserte vindmøller.

Utbygging av produksjonsanlegg for fornybar energi må vurderes opp mot konsekvenser for arealbruk og naturmangfold. Energiledelse er viktig for å sikre energieffektivisering og stedstilpassing.

Muligheter for energilagring og utveksling er viktig for å kunne håndtere variasjon i produksjon og uttak av energi. Kombinasjoner av ulike energikilder vil kunne gi større energifleksibilitet. Satsing på dette vil kunne gi verdiskaping og arbeidsplasser i Innlandet.

3.3.8. Sirkulær økonomi, forbruk, avfall og gjenvinning

Innlandet har en ambisjon om at den sirkulære økonomien skal styrke Innlandets konkurransekraft, skape økonomisk vekst og nye arbeidsplasser. Sentralt i en slik ambisjon er regionens store tilgang til biobasert råstoff og foredling av denne. Handlingsplanen i Innlandets bioøkonomistrategi har tiltak for en styrket sirkulærøkonomi hvor alle ressursene skal benyttes lengst/best mulig før de blir kastet som avfall.

Eksempler på sirkulær økonomi:

- Utvikling og bruk av nye forretningsmodeller (for eksempel utlån, deling, reparasjon og redesign) som reduserer ressursbruken.
- Produksjon av produkter med lengre levetid.
- Design av produkter slik at materialene lettere kan gjenvinnes.
- Utvikling av måter å redusere avfallsmengdene som oppstår ved produksjon.
- Utvikling av lønnsomme produkter av avfall og biprodukter.
- Utvikling av en strategi som kan bidra til en mer effektiv forvaltning av knappe ressurser.
- Redusere forbruksvekst med fokus på gjenbruk

Mer effektiv bruk av ressurser er sentralt for ny vekst og omstilling til en lavutslippsøkonomi. Nødvendig oppgradering og energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse vil være et viktig bidrag i en bærekraftig samfunnsutvikling.

Utvikling mot en mer sirkulær økonomi vil kunne bidra både til grønn omstilling og økt konkurransekraft i etablerte virksomheter, samt å legge grunnlaget for ny næringsvirksomhet og kunnskapsbaserte arbeidsplasser i hele landet.

3.3.9. Forurensing

Forurensningsområdet er hovedsakelig regulert gjennom forurensningsloven med tilhørende forskrifter, men det finnes også «nye» problemstillinger som ikke er regulert i lovverket (for eksempel lysforurensning) eller som ikke har vært prioriterte satsningsområder (for eksempel fremmede arter).

Gjennom regional plan for klima, energi og miljø har vi muligheten til å se på forurensning fra et overordnet perspektiv og rette oppmerksomheten mot viktige utfordringer knyttet til for eksempel næringsutvikling og samferdsel med flere. Slik kan vi begrense den totale forurensningen og dermed bidra til å bevare både naturmangfoldet og folkehelsen.

Forurensning til vann i form av næringsstoffer, metaller og organiske forbindelser er en viktig problemstilling i denne sammenheng, for å sikre naturmangfoldet i Innlandets vassdrag, og for beholde eller oppnå god tilstand i tråd med vannforskriften.

Arealbruk er viktig også i forurensingssammenheng. Dette omfatter både grunnforurensning og massehåndtering, men også håndtering av avløpsvann i forbindelse med utbygging, både i sentrumsnære og i mer landlige områder. Massehåndtering er viktig, både med hensyn til transport, ressursutnyttelse og som et tiltak for å hindre spredning av fremmede arter.

3.3.10. Digitalisering

Koronapandemien har vist oss nødvendigheten av å ha en godt utbygget digital infrastruktur, og at redusert reiseaktivitet gir reduserte klimautslipp i samfunnet. Hvor man bor, har vist seg å ha mindre betydning for hvor man jobber enn tidligere antatt. God tilgang til digital infrastruktur og høyhastighets nett legger til rette for næringsutvikling og innovasjon i lokalsamfunnene våre. Dette kan løfte fram kreativitet, skaperkraft og kunnskap som finnes i innlandssamfunnet.

Digitalisering kan medføre økt energibehov til drift av digitale tjenester, og det vil være viktig å sikre tilstrekkelig kapasitet i forsyningsnettet.

3.4. Kunnskapsbehov

Regional plan for klima, energi og miljø vil blant annet bygge på Innlandsstrategiens kunnskapsgrunnlag. I tillegg vil andre relevante planer og strategier ha kunnskapsgrunnlag som kan benyttes. En kunnskapsbase med statistikk om Innlandet er under utarbeidelse, og vil i arbeidet med den regionale planen kunne være en nyttig kilde til oppdatert kunnskap.

Det finnes mye nyttig kunnskapsgrunnlag i kommuner, statlige etater og hos Innlandets forsknings- og kompetansemiljøer, som vil kunne benyttes i planarbeidet.

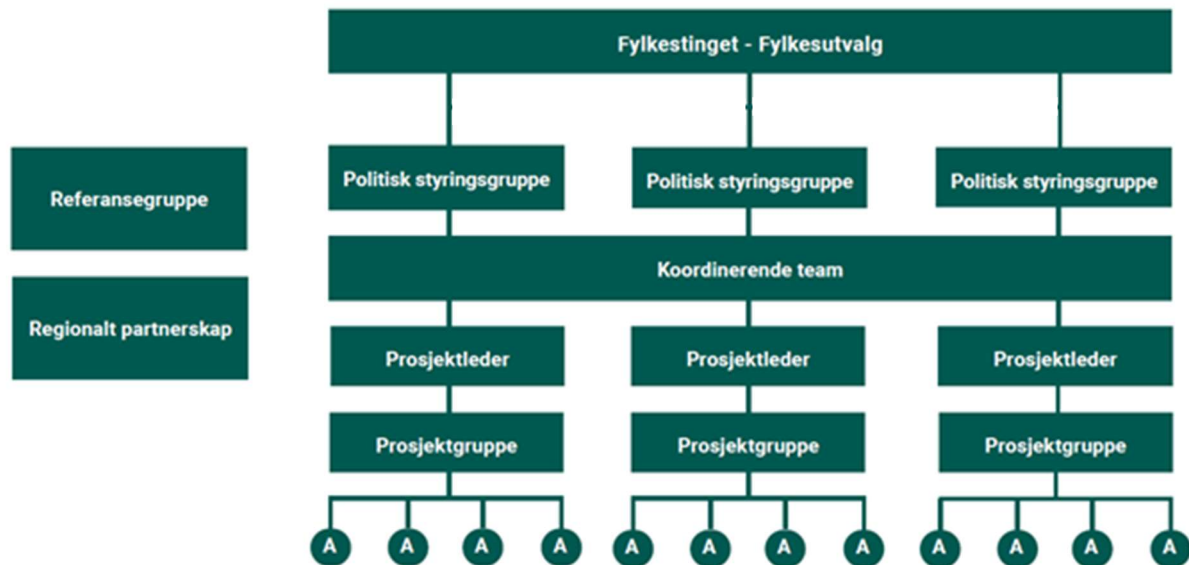
Noe av den relevante kunnskapen om Innlandet kan finnes i en oversikt i vedlegg 1. Her finnes også oversikt over nasjonale føringer, stortingsmeldinger, strategier, rapporter og så videre. Oversikten er ikke utfyllende.

En del sammenstilling av kunnskap og utredning kan løses i egne organisasjoner og/eller i dialog med samarbeidspartnere. Et eventuelt behov for konsulentbistand må avklares i planfasen.

I planfasen må det avklares hvilke utredningsoppgaver vi skal gå videre med.

15| Regional plan for klima, energi og miljø. Planprogram på høring.
Høringsversjon pr. 23.mars 2021.

4. Organisering og ledelse

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) gir føringer for regionalt planarbeid. Som regional planmyndighet har fylkeskommunen ansvaret for og ledelsen av arbeidet med regional planstrategi, regionale planer og eventuelle regionale planbestemmelser.

Organiseringen av planarbeidet skal sikre bred involvering, og politisk og administrativ forankring, både på regionalt og lokalt nivå.

Fylkestinget i Innlandet er prosjekteier, og skal vedta endelig plan.

Planarbeidet er prosjektorganisert med politiske styringsgrupper for hver av de tre regionale planene. For regional plan for klima, energi og miljø består den politiske styringsgruppen av

- Aud Hove (SP) (leder)
- Hanne Alstrup Velure (H)
- Hans Kristian Enge (AP)
- Johannes Christian Wahl Gran (MDG)

Vi tar sikte på å videreføre denne styringsgruppen gjennom hele planarbeidet.

Prosjektgruppene er satt sammen på tvers av fag og etater for å kunne dekke de fagområdene planene skal omhandle. Prosjektgruppen for regional plan for klima, energi og miljø er satt sammen av representanter fra ulike fagmiljøer i Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren i Innlandet. Når planarbeidet starter vil vi vurdere å utvide deltakelsen i prosjektgruppen med flere parter. Ved behov vil det bli opprettet mindre arbeidsgrupper.

5. Medvirkning og involvering

Samarbeidsfora

For å kunne gjennomføre prosessen på en effektiv og funksjonell måte er planarbeidet i stor grad blitt knyttet til allerede eksisterende samhandlingsarenaer.

Fylkeskommunedirektørens ledergruppe, regionrådene og regionalt planforum holdes løpende orientert om arbeidet.

Regionalt partnerskap (Statsforvalter, NAV, LO, NHO, KS, NTNU og HINN) benyttes som referansegruppe for alle planprogrammene og de tre regionale planene. I tillegg vil det være fagspesifikke referansegrupper/samhandlingsarenaer for hver av de tre planarbeidene. For regional plan for klima, energi og miljø vil dette være NVE Region Øst.

Dialogmøter

Vi vil arrangere dialogmøter med kommunene og andre aktører underveis i arbeidet. Det er viktig å forankre arbeidet både administrativt og politisk i kommunene, fordi deres innsats lokalt vil være grunnleggende for å lykkes med gjennomføring av planen.

Bransjeorganisasjoner, interesseorganisasjoner og andre relevante regionale aktører vil også bli invitert til å delta i dialogmøtene.

Hovedmålet med dialogmøtene er å få innspill til relevante problemstillinger i planen og drøfte aktuell problematikk. Tema for møtene vil bli fastsatt senere.

Involvering av råd og utvalg

Innlandet fylkeskommune er planmyndighet for planen. Det vil legges opp til egne prosesser i fylkeskommunale råd og utvalg underveis i planarbeidet. Dette innebærer medvirkning fra blant annet Ungdommens fylkesting, Eldrerådet, Flerkulturelt råd og Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Høring

Høringsperioden for den regionale planen er en sentral del av medvirkningsprosessen. Før vedtak skal planforslaget legges ut på høring slik at regionale myndigheter, kommuner, næringsliv, frivillige organisasjoner og andre kan uttale seg til forslaget.

6. Kommunikasjonsplan planprosess

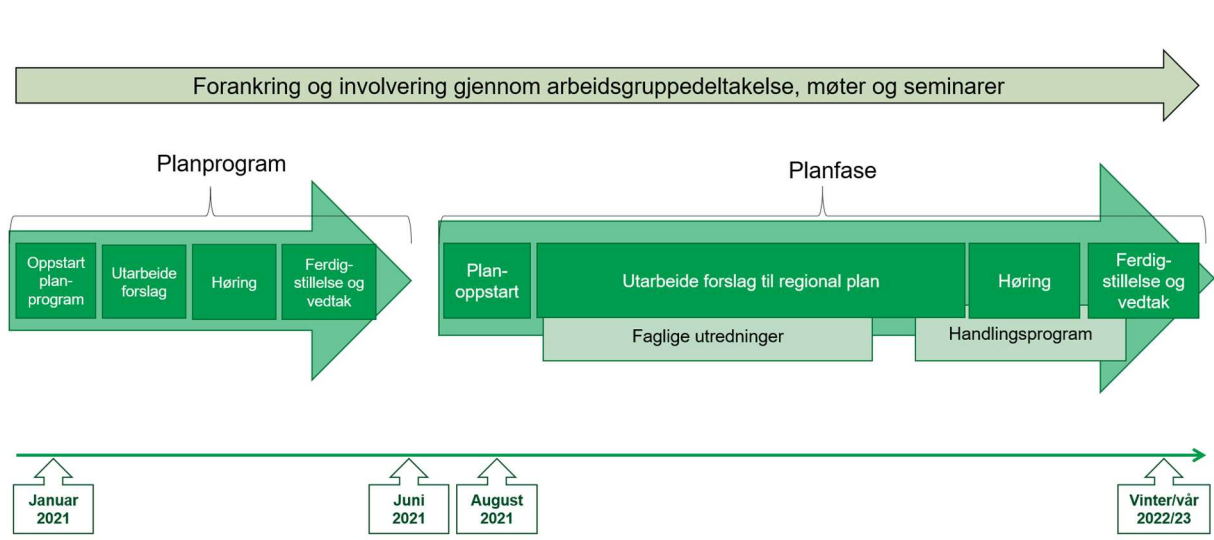
Kommunikasjon er et virkemiddel for å nå et mål. En kommunikasjonsplan hjelper et prosjekt med å nå sine kommunikasjonsmål gjennom å kartlegge utfordringene, definere målsettinger/hovedbudskap og planlegge hvem som uttaler seg om hva.

Vår kommunikasjon skal kjennetegnes av verdiene tillit, åpenhet og raushet. Det betyr at kommunikasjonen skal være åpen, tydelig og tilgjengelig. Det skal være enkelt for alle å få informasjon om fylkeskommunen, og at den skal være lett å forstå. Det gjelder både for språk, lesbarhet, visuelle virkemidler og kanalvalg.

Det vil bli utarbeidet en egen kommunikasjonsplan for planprosessen, med tiltak rettet mot milepælene i prosessen. Arbeidet med kommunikasjonsplanen starter etter at arbeidet med selve planen er påbegynt.

Fylkeskommunens nettsider vil være ett av flere kommunikasjonstiltak som brukes aktivt for å nå ut med informasjon i de ulike fasene av planarbeidet.

7. Grov prosessplan

Dersom planprogrammet vedtas som forutsatt i juni 2021, vil planarbeidet starte i august 2021. En mer detaljert prosessplan vil bli utarbeidet ved planoppstart.

Regional plan for klima, energi og miljø er forventet vedtatt vinter/vår 2022/23.

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Grensesnittet mellom regionale planer

Grensesnitt	RP Inkludering	RP Samfunnsikkerhet	RP Klima, energi og miljø
Transport og mobilitet	Mulighet for innbyggere, deltidsinnbyggere og besøkende til å forflytte seg for å kunne delta i samfunnsliv, arbeidsliv og fritidsaktiviteter.	Hvilke hendelser som kan påvirke mobiliteten og fremkommeligheten ved hendelser på infrastrukturen (veg og bane).	Å tilrettelegge for infrastruktur og transportformer som reduserer klimagassutslipp. Gjennomfartstrafikk knyttet til gods- og persontransport og reiseliv.
Klima	Ulike forutsetninger for å velge klimavennlige løsninger (for eksempel geografi, sosioøkonomiske ulikheter).	Klimaendringer påvirker samfunnsikkerheten, men omhandler ikke reduksjon av utslipp/stoppe klimaendringer.	Reduksjon av klimagassutslipp. Forebygge hendelser knyttet til, og forårsaket av, klimaendringer.
Fysisk miljø	Videreutvikling av kvaliteter i fysisk miljø.	Konsekvenser av hendelser (flom, skred eller lignende) som kan påvirke fysisk miljø.	Naturmangfold, kulturlandskap og forurensning.
Digitalisering og digital infrastruktur	Tilgang til digital infrastruktur og kompetanse i bruk av digitale verktøy som grunnlag for arbeid, utdanning, aktivitet og deltakelse.	Betydningen digital infrastruktur og digital kompetanse har for samfunns-kritiske funksjoner og Innlands-samfunnet generelt. Helhetlig risikobilde innen cyber- og informasjons-sikkerhet i samfunnsperspektiv. Strategisk bruk av skytjenester samt kompetanseheving og rekrutteringsstrategi innen IKT-sikkerhet.	Reduksjon av reiser og transportbehov kan redusert klimautslipp, men gir samtidig økt energibehov til drift av digitale tjenester.
Fysisk infrastruktur (veg, bane, VA og elektrisitet)	God tilgjengelighet og framkommelighet i og mellom som byer, tettsteder og bygder.	Infrastrukturens sårbarheter og hendelser som kan oppstå i Innlandet og som derigjennom vil påvirke samfunns-sikkerheten.	Planlegging, utbygging, drift, vedlikehold av infrastruktur gir utslipp og utfordrer bevaring av naturmangfold i alle faser.
Arealbruk og transport, by- og tettstedsutvikling	Utvikling av attraktive byer, tettsteder og bygder, inkluderende lokalsamfunn, møteplasser og aktivitets-områder (stedsutvikling).	Eventuelle føringer for fremtidig arealbruk (for eksempel jordvern) og transport og by/tettstedsplanlegging, og hvordan denne kan ta økt hensyn til samfunnsikkerhet.	Klimagassreduserende tiltak, ivareta naturmangfold, fore-bygge hendelser knyttet til, og forårsaket av klimaendringer. Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.
Landbruk	Inkluderende arbeidsliv er tema.	Landbruk og matproduksjon vil bli tema i planen, knyttet til produksjon, klimaendringer og selvforsyning.	Ta hensyn til naturmangfold og forebygge hendelser forårsaket av klimaendringer, klimagass-reduserende tiltak, innovasjon og næringsutvikling.
Næringsutvikling og arbeidsplasser	Omfatter temaene inkluderende arbeidsliv og arbeidsplassutvikling, og kompetanse og livslang læring.	Omhandles indirekte ved for eksempel Forsvarets tilstedeværelse og sivilt/militært samarbeid. Reiseliv omhandles også i et samfunnsikkerhetsperspektiv.	Videreutvikling av næringer som bidrar til omlegging til lavutslippssamfunnet. Satse på bioøkonomi og sirkulær økonomi. Minske utslipp og forurensning fra eksisterende næringsvirksomheter.
El.-forsyning og energibehov	Elforsyningen er en forutsetning for bosetting, arbeidsliv/sysselsetting og attraktive bygder, tettsteder og byer.	Kvalitet og robust elforsyning. Infrastruktur og forsyning, - hvordan dette kan påvirkes av hendelser og konsekvensene for Innlandssamfunnet.	Omstilling til lavutslipp-samfunnet, innovasjon og næringsutvikling. Utbygging av fornybar energi.
Kulturminner/kulturmiljø	Kulturminner-/miljø som ressurs i lokalsamfunnsutvikling knyttet til identitet, nærings-utvikling og møteplasser.	Temaet skal omhandles indirekte ved at kulturminner og kulturmiljø kan gå tapt ved hendelser.	Gjenbruk og transformasjon av bygg som klimagassreduserende tiltak, opprettholde skjøtsel og drift.
Deltidsinnbyggere og reiseliv	Dialog og involvering av deltidsinnbyggere som ressurs i lokal samfunnsutvikling.	Beredskapsmessige forholdene rundt deltidsinnbyggerne og reiselivet i fylket.	Bærekraftig reiseliv og besøksforvaltning.
Folkehelse	Gjennomgående perspektiv.	Gjennomgående perspektiv.	Gjennomgående perspektiv.

Vedlegg 2: Begreper som brukes i planprogrammet

Biomangfold:	Mangfoldet av levende organismer. Som oftest viser begrepet til antall arter, men det kan også vise til genetisk mangfold eller mangfold i leveområder og nisjer i et område.
Bioøkonomi:	Produksjon og omdannelse av biomasse til mat, helse- og fiberprodukter, til industrielle produkter og til energi. Fornybar biomasse inkluderer ethvert biologisk materiale som produkt i seg selv eller for anvendelse som råmateriale.
Bærekraft:	Bærekraftig utvikling er en utvikling som tilfredsstillers dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstillere sine behov.
Energieffektivisering:	Det å oppnå en i prinsippet likeverdig energiytelse og komfort ved å velge løsninger som forbruker mindre energi.
Fornybar energi:	Solenergi, vannkraft, vindkraft, bølgekraft og bioenergi
Fossilfri energi:	Energikilder som ikke gir utslipp av CO ₂ ekvivalenter. I tillegg til utslippsfri energi (se nullutslipp nedenfor), og biobasert brensel, biodiesel og biogass.
Gjenbruk:	Ting som er blitt overflødige eller unødvendige brukes på nytt i stedet for å kastes. Omtales også som ombruk.
Klimabudsjett:	Styringsverktøy for å oppnå klimagassreduksjoner og nå vedtatte klimamål.
Klimaregnskap:	Rapportering av klimagassutslipp, fordelt på sektorer og områder.
Klimatilpasning:	Å ruste seg mot endringer i værrelatert risiko på grunn av klimaendringer.
Kulturmiljø:	Område av kulturhistorisk verdi der kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng. Kulturmiljø kan omfatte både bygde og naturgitte elementer.
Naturmangfold:	Biologisk, landskapsmessig og geologisk mangfold, omfatter mer enn biologisk mangfold.
Nullutslipp:	Bruk av energikilder som ikke gir utslipp av karbondioksid (CO ₂) eller nitrogenoksid (NO _x). Eks. elektrisitet (fra nett eller batteri), hydrogen og fjernvarme
Sirkulærøkonomi:	Målsettingen i den sirkulære økonomien er at alle ressurser skal utnyttes best mulig og lengst mulig. Minst mulig skal kastes som avfall eller komme på avveie, og ressursene skal holdes i et kretsløp. Bare miljøfarlig avfall skal tas ut av kretsløpet. Stadig resirkulering fører til mindre behov for å ta ut nye råvarer.

Vedlegg 3: Kunnskapsgrunnlag og føringer

Om Innlandet:

- [Ansvarsnaturtyper og ansvarsarter for Oppland fylke](#)
- [Bioøkonomi i Innlandet. Tiltak og virkemidler](#)
- [Folkehelseundersøkelsene i Hedmark og i Oppland](#)
- [Gull i grønne skoger. Analyse av muligheter innen bioøkonomi i Innlandet 2050](#)
- [Klimabudsjett og klimaregnskap](#)
- [Klimaprofil Hedmark](#)
- [Klimaprofil Oppland](#)
- [Mjøsbyen - attraktive steder og grønne reiser](#)
- [Produksjon av elektrisk kraft, etter art og fylke.](#)
- [Reisevaner i Mjøsbyen og Innlandet fylke 2018-2019](#)
- [Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker, Innlandet](#)
- [Utslipp og opptak fra skog og annen arealbruk, Innlandet](#)
- [Vi bygger Innlandet - kunnskapsgrunnlag til Innlandsstrategien 2021-2024](#)

Internasjonale føringer:

Parisavtalen (2015): Internasjonal avtale om klimapolitikk, vedtatt som en juridisk forpliktende avtale under rammeavtalen Klimakonvensjonen på klimatoppmøtet i Paris 12. desember 2015. Formålet med avtalen er å «styrke den globale responsen på trusselen som klimaendringene utgjør». Avtalen etablerer et mål om å begrense temperaturstigningen på jorda til «godt under» 2 °C, og helst til 1,5 °C. Den forplikter medlemslandene til å sette seg nye og mer ambisiøse mål for å redusere sine klimagassutslipp hvert femte år, og etablerer regler for hvordan landene skal rapportere om klimaarbeidet sitt.

European Green Deal (2020): EUs vekststrategi for hvordan Europa kan bli verdens første klimanøytrale kontinent innen 2050. EU legger opp til en ambisiøs omstilling som skal gi en mer bærekraftig økonomisk utvikling med mindre forurensing og lavere klimagassutslipp, bedre helse, økt livskvalitet og nye arbeidsplasser. Legger gjennom EØS-samarbeidet føringer for norsk politikk på området.

Nasjonale føringer:

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019): Regjeringen legger vekt på at vi står overfor fire store utfordringer: Å skape et bærekraftig velferdssamfunn, å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning, å skape et sosialt bærekraftig samfunn og å skape et trygt samfunn for alle. FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer.

Klimagassutslippene skal reduseres i samsvar med nasjonale og internasjonale mål. En mer samordnet areal- og transportplanlegging kan være et effektivt virkemiddel for å redusere utslipp fra transport, bygg og energi, og legge grunnlag for økt opptak fra skog og andre landarealer

Gjennom en helhetlig energipolitikk vil regjeringen bidra til forsyningssikkerhet, næringsutvikling og mer effektiv og klimavennlig energibruk. Regjeringen har utarbeidet nye krav som skal bidra til mer energieffektive og klimavennlige bygg. Fylkeskommunal og kommunal planlegging er viktig for å redusere utslipp av klimagasser og energiforbruk.

Arealendringer er den viktigste påvirkningsfaktoren for truet natur i Norge i dag. Det er viktig at kommuner og fylkeskommuner vurderer virkninger for naturmangfoldet ut fra den samlede belastningen. Dette omfatter også vektlegging av økologiske og landskapsmessige sammenhenger på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Regjeringen legger stor vekt på å ivareta truet natur, og at økosystemene sikres god tilstand.

Beslutninger om plassering, byggemåte og utforming av bebyggelse, infrastruktur og tjenester, kan påvirke utslipp og energiforbruk i lang tid framover. Derfor må vi alt nå ta hensyn til målet om et lavutslippssamfunn i 2050.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018): Formålet er å stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging, og også bidra til at samfunnet forberedes på, og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning)(...) Kommunene og fylkeskommunene skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, der det også tas hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet (...) og videre sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i tråd med disse retningslinjene.

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014): Planlegging av arealbruk og transportsystem skal fremme samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, god trafiksikkerhet og effektiv trafikkavvikling. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet. Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Ifølge klimaforliket er det et mål at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

Norges miljømål: Norges 23 mål for miljøet er fordelt på områdene naturmangfold, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv, forurensning, klima, og polarområdene.

Nasjonal Transportplan (2022-2033): Skal vedtas i 2021. Planen presenterer regjeringens transportpolitikk for perioden. Viktige mål er effektiv bruk av virkemidler og styrket samspill mellom transportformene. Vil blant annet handle om temaene miljø- og klimatilpasning, klimaeffekt av virksomhetenes prioriterte prosjekter, og hovedutfordringer og -prioriteringer på transportområdet for de ulike fylkene.

Regionale føringer:

- Innlandsstrategien 2020-2024
- Lågenplanen Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag
- Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021
- Regional plan for vannforvaltning i Vest-Viken 2016-2021
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Trøndelag 2016-2021
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Sogn og Fjordane 2016-2021

23| Regional plan for klima, energi og miljø. Planprogram på høring.
Høringsversjon pr. 23.mars 2021.

- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Møre og Romsdal 2016-2021
- Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet 2022-2027. Skal vedtas i 2022
- Regional plan for Innlandet og Viken vannregion 2022-2027. Skal vedtas i 2022
- Regional plan for Ottadalsområdet
- Regional plan for Rondane - Sølknletten
- Regional plan for Dovrefjellområdet
- Regional plan for Forollhogna villreinområde

Lover og forskrifter:

- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven)
- Lov om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven)
- Lov om klimamål (klimaloven)
- Lov om kulturminner (kulturminneloven)
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften)
- Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)

Stortingsmeldinger:

- Klimaplan for 2021–2030. Meld. St. 13 (2020-2021). Skal vedtas i 2021
- Klimatilpasning i Norge, Meld. St. 33 (2012-2013)
- Kraft til endring. Energipolitikken mot 2030. Meld.St.25 (2015-2016)
- Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold. Meld.St.14 (2015-2016)
- Nye mål i kulturmiljøpolitikken. Engasjement, bærekraft og mangfold. Meld. St. 16 (2019-2020)

Planer:

- [Landbrukets klimaplan 2021-2030 \(2019\).](#)
- [Sammen om aktive liv. Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029](#)

Strategier:

- Nasjonal strategi for sirkulær økonomi. Skal vedtas i 2021
- Riksantikvarens klimastrategi for kulturmiljøforvaltning (2021-2030). Skal vedtas i 2021
- [Veikart for grønn konkurransekraft](#)

Rapporter:

- [Bolig, helse og sosial ulikhet](#) (Helsedirektoratet 2011)
- [Naturmangfold og klima](#) (Miljødirektoratet 2020)

Nasjonale databaser, statistikker m.m.:

- <http://geo.ngu.no/kart/arealis/>
- [Vassdragshåndboka. Håndbok i vassdragsteknikk. NVE.](#)
- [Håndbok i økologisk restaurering. Forsvarsbygg \(Miljødirektoratet.no\)](#)
- [Artsrike vegkanter langs riks- og fylkesveger i Vegkart.no. Statens vegvesen.](#)
- [Fremmede skadelige arter. Tiltaksplan 2020-2025. Klima- og miljødepartementet](#)
- [Produksjon og forbruk av energi, energibalanse og energiregnskap](#) (Statistisk sentralbyrå)
- Energibruk og økonomiske tall på innkjøp via KOSTRA-systemet til SSB9.
- [Naturbase](#) (Miljødirektoratet): arter, naturtyper og verneområder.
- <https://artskart.artsdatabanken.no>
- <https://www.naturindeks.no>
- [Artsdatabanken: Fremmedartslista 2018](#)
- Rødlista for arter og rødlista for naturtyper
- [Miljøstatus: Friluftsliv](#)
- [Telemarksforskning – Regionale analyser](#)
- Vegtrafikkdata fra Statens vegvesen
- Nasjonale reisevaneundersøkelser
- [Gummigranulat på kunstgressbaner \(Indre Oslofjord Vest\)](#),
- [Tiltakshåndbok for bedre fysisk vannmiljø](#)
- [Hjorteviltregisteret](#)
- [Vann-Nett](#)
- [Vannmiljø](#)

Innlandet
fylkeskommune

Fylkesutvalgets behandling av sak 33/2021 i møte den 23.03.2021:

Vedtak:

1. Fylkesutvalget legger forslag til planprogram for Regional plan for klima, energi og miljø ut på høring/offentlig ettersyn med høringsfrist 07.05.2021. Samtidig varsles det om planoppstart.

Behandling:

Fylkeskommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Høringsinteressenter

Alarmsentral Brann Innlandet, 110-sentralen

Alpinco

Alvdal kommune

Alvdal skurlag

AS Eidefoss

Bane NOR SF

Benteler Automotive Raufoss

Bildende Kunstnere Hedmark

Billedkunstnere i Oppland

Blå kors behandling

Breheimen Nasjonalpark, Statsforvalteren i Innlandet

Cyberforsvaret Cyfor

Dalarna Län

DansINN

Den norske kirke (Hamar Bispedømme)

Destinasjon Femund og Engerdal

Destinasjon Røros

Destinasjon Trysil

Digital Innlandet

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)

Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB)

Dovre kommune

Dovre Nasjonalpark, Statsforvalteren i Innlandet

Eidsiva Bredbånd

Eidsiva Bredbånd

Eidsiva Engergi AS

Eidskog kommune

Elverum kommune

Elvia

Engerdal kommune

Etnedal kommune

Felleskjøpet Agri SA

Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre

Fjordkraft

FolkRekrutt

Folldal kommune

Foreningen Ubarka

FORESTIA

Forsvaret HV-05 (Opplandske heimeverndistrikt)

Forsvarsbygg

Forum for Natur og Friluftsliv Hedmark

Forum for Natur og Friluftsliv Innlandet

Framtiden i våre hender, Lillehammer

Fremtiden i våre hender, Hedmarken

Frivillighet Norge

Fulufjellet nasjonalparkstyre

Gausdal Bruvoll

Gausdal kommune
Gausdal Landhandleri
Geno
Gjøvik kommune
Glommen Mjøsen Skog AS
Gran kommune
Gran kommune Regionrådet for Hadeland
Grue kommune
Gudbrandsdal Energi
Hamar Game collective
Hamar kommune
Hamar Teater
Hamarregionen reiseliv og utvikling
Hedmark Husflidlag
Hedmark Røde Kors Distriktskontor
Helse Sør-Øst RHF
HelseINN
Hovedorganisasjonen VIRKE
Hunton Fiber
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Innlandet (HINN)
Høgskolestiftelsen i Kongsvinger
Innlandet Bondelag
Innlandet Idrettskrets
Innlandet musikkråd
Innlandet Musikkråd
Innlandet politidistrikt
Innlandskraft
Innovasjon Norge Innlandet
Jernbanedirektoratet
Jordvernalliansen i Innlandet
Jotunheimen Utladalen N.Park Lom, Statsforvalteren i Innlandet
Kirkens SOS Innlandet
Klosser Innovasjon
Kommunesektorens organisasjon (KS)
Kongsvinger kommune
Kraftforsyningens distriktsjef, NVE
Kreftforeningens distriktskontor Hamar
Kulturhjerte
Kulturkoblingen
Kunstbanken Hedmark Kunstsenter
Kvennstuguteateret
Landsbyen næringshage
Landsorganisasjonen i Norge, LO
Langsua Nasjonalpark, Statsforvalteren i Innlandet
Lesja kommune
Likestillingscenteret
Lillehammer kommune
Lillehammer Olympiapark
Litra

Lom kommune
Länsstyrelsen Värmland
Løten kommune
Mapei
Mattilsynet
Mental Helse Innlandet
Moelven Industrier
Musikknettverk Østlandet - MØST
Møre og Romsdal fylkeskommune
Namibiaforeningen
Nammo
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom)
Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)
Nasjonalparkriket reiseliv
Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Nasjonalparkstyret for Reinheimen
Natur og Ungdom
Naturvernforbundet i Hedmark
Naturvernforbundet i Oppland
NAV Innlandet
NCE Heidner Biocluster
NCE Manufacturing
Nord-Aurdal kommune
Nord-Fron kommune
Nordic Concrete Group
Nord-Odal kommune
Nordre Land kommune
Norges bonde- og småbrukerlag
Norges Bondelag
Norges Forskningsråd
Norges lastebileierforbund (NLF)
Norges Miljøvernforbund
Norges Musikkorps Forbund Innlandet
Norges Naturvernforbund
Norges skogeierforbund
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) Region Øst
Norgesenergi
Norsk Amatørteaterforbund
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
Norsk Folkehjelp
Norsk institutt for bioøkonomi, NIBIO
Norsk senter for informasjonssikring (Norsis)
Norsk vann
Norske Kunsthåndverkere Innlandet
NORSKOG
Norsvin Hedmark
Norsvin Oppland
Nortura
Norwegian Wood Cluster
NTNU i Gjøvik

Næringslivets Hovedorganisasjon NHO Innlandet
Oppland bonde- og småbrukarlag
Oppland Husflidlag
Oppland Kunstsenter
Os kommune
Oslo kommune
R.E.D.
Raufoss Technology
Region Dalarna
Region Värmland
Regionrådet for Fjellregionen
Regionrådet for Gjøvikregionen
Regionrådet for Hamarregionen
Regionrådet for Kongsvingerregionen
Regionrådet for Lillehammerregionen
Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal
Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal
Regionrådet for Sør-Østerdal
Regionrådet for Valdres
Rendalen kommune
Ringebu kommune
Ringsaker kommune
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Rørosregionen næringshage
Sel kommune
SINTEF manufacturing
SIVA
Sivilforsvaret distrikt Hedmark
Sivilforsvaret distrikt Oppland
Skistar Norge
Skjåk energi
Skjåk kommune
Skåppå
Stange kommune
Statens kartverk
Statens Vegvesen
Statsforvalteren i Innlandet
Stiftelsen Norges Geotekniske institutt (NGI)
Stoppsted Verden
Stora Enso Skog
Stor-Elvdal kommune
Strand Brænderi
Studentorganisasjonen i Innlandet
Studieforbundet AOF Norge avdeling Innlandet
Studieforbundet kultur og tradisjon, Innlandet
Studio O/TronTalks
Sykehuset Innlandet
Søndre Land kommune
Sør-Aurdal Energi
Sør-Aurdal kommune

Sør-Fron kommune
Sør-Hedmark næringshage
Sør-Odal kommune
Sør-Østerdal næringshage
Telenor
Telia Norge
Tine
Tolga kommune
Total Innovation
Toten transport
Trysil kommune
Trøndelag fylkeskommune
Tynset kommune
Tynset Stuide- og høgskolesenter
Tyr
Valdres næringshage
Valdres sommerballett
Vang kommune
Vestland fylkeskommune
Vestre Slidre kommune
Vestre Toten kommune
Viken fylkeskommune
Viken skog
Villreinnemnda for Forollhogna, Statsforvalteren i Innlandet
Villreinnemnda for Reinheimen-Breheimen, Statsforvalteren i Møre og Romsdal
Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten, Statsforvalteren i Innlandet
Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø, Statsforvalteren i Trøndelag
Villreinnemnda for Tolga Østfjell villreinområde, Tolga kommune
Visit Elverum-Regionen
Visit Innlandet
Visit Jotunheimen
Visit Kongsvingerregionen
Visit Lillehammer
Visit Valdres
Voksenopplæringsforbundet Innlandet
VRinn
Vågå kommune
Våler kommune
Østnorsk Jazzsenter
Østre Toten kommune
Øyer kommune
Øystre Slidre kommune
Åmot kommune
Åsnes kommune

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinnsvegen 33
2661 Hjerkinnsvegen

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47
fminpost@fylkesmannen.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/rondane-dovre>

Innlandet fylkeskommune
Pb. 4404
2325 HAMAR

Saksbehandler Trond Stensby

Vår ref. 2020/5171-3 421.2

Deres ref.

Dato 16.06.2020

Høring. Regional planstrategi for Innlandet - 2020 - 2024

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i møte 10.06.20, styresak 30/2020 uttalt seg til Regional planstrategi som følger:

«1.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mener forslaget til regional planstrategi for Innlandet gir en god beskrivelse av status, utfordringer og muligheter for ulike samfunnssektorer, med en grei oversikt og prioritering av fylkeskommunens planoppgaver i valgperioden.

2.

Gitt at 21% av det vernede areal i landet ligger i Innlandet mener nasjonalparkstyret at forvaltning av verneområdene burde vært mer synliggjort i selve planstrategien. Det gjelder særlig sammenhengen mellom

- Regionale planer og verneområdeforvaltningen, jf. bl.a. det som står i forvaltningsplanen for Rondane.
- Utvikling av et bærekraftig reiseliv og forvaltning av verneområdene.

3.

Den viktigste regionale planen for nasjonalparkstyrets ansvarsområde er «Regional plan for Rondane Sølnekletten». Et av tiltakene her er et «Årlig fellesmøte» for rullering av handlingsplan i regional plan. Det er viktig at fylkeskommunen følger opp dette, og sørger for at nasjonalparkstyret blir involvert.»

Kopi av saksframlegget følger vedlagt.

Med hilsen

Trond Stensby
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Fylkesmannen i Innlandet Postboks 987 2604 LILLEHAMMER

Nasjonalpark	Dovre, Rondane
Naturresevat	Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinntjønnin
Landskapsvernområde	Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkinnsvegen

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2020/5171-2

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 27.05.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	30/2020	10.06.2020

Høring. Regional planstrategi for Innlandet - 2020 - 2024

Innstilling fra forvalter

1.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mener forslaget til regional planstrategi for Innlandet gir en god beskrivelse av status, utfordringer og muligheter for ulike samfunnssektorer, med en grei oversikt og prioritering av fylkeskommunens planoppgaver i valgperioden.

2.

Gitt at 21% av det vernede areal i landet ligger i Innlandet mener nasjonalparkstyret at forvaltning av verneområdene burde vært mer synliggjort i selve planstrategien. Det gjelder særlig sammenhengen mellom

- Regionale planer og verneområdeforvaltningen, jf. bl.a. det som står i forvaltningsplanen for Rondane.
- Utvikling av et bærekraftig reiseliv og forvaltning av verneområdene.

3.

Den viktigste regionale planen for nasjonalparkstyrets ansvarsområde er «Regional plan for Rondane Sølknkletten». Et av tiltakene her er et «Årlig fellesmøte» for rullering av handlingsplan i regional plan. Det er viktig at fylkeskommunen følger opp dette, og sørger for at nasjonalparkstyret blir involvert.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 10.06.2020

Innstillinga ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mener forslaget til regional planstrategi for Innlandet gir en god beskrivelse av status, utfordringer og muligheter for ulike samfunnsektorer, med en grei oversikt og prioritering av fylkeskommunens planoppgaver i valgperioden.

2.

Gitt at 21% av det vernede areal i landet ligger i Innlandet mener nasjonalparkstyret at forvaltning av verneområdene burde vært mer synliggjort i selve planstrategien. Det gjelder særlig sammenhengen mellom

- Regionale planer og verneområdeforvaltningen, jf. bl.a. det som står i forvaltningsplanen for Rondane.
- Utvikling av et bærekraftig reiseliv og forvaltning av verneområdene.

3.

Den viktigste regionale planen for nasjonalparkstyrets ansvarsområde er «Regional plan for Rondane Sølknkletten». Et av tiltakene her er et «Årlig fellesmøte» for rullering av handlingsplan i regional plan. Det er viktig at fylkeskommunen følger opp dette, og sørger for at nasjonalparkstyret blir involvert.

Dokumenter i saken

Vedlegg:	
1	innlandsstrategien-horingsdokument

Saksopplysninger

Innlandet fylkeskommune har, i brev datert 15.04.20, sendt på høring forslag til regional planstrategi for Innlandet (Innlandsstrategien). Det er satt en utvidet høringsfrist til 26.06.20.

For hver valgperiode legger Regjeringen fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. I forslaget til planstrategi er det vist til denne, for perioden 2019 – 2023, se ramme.

Regjeringen har synliggjort fire store utfordringer: Å skape et bærekraftig velferdssamfunn

- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle.

Regjeringen har videre bestemt at FNs bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer og denne gangen legges det vekt på:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve.

I forslaget til regional planstrategi er det også vist til globale utfordringer:

- Klimaendringer
- Globalisering
- Teknologiutvikling
- Urbanisering
- Aldrende befolkning
- Ressursknapphet

Planstrategien skal bygge på et oppdatert kunnskapsgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget for forslaget er å finne på:

<https://innlandetfylke.no/politikk/du-kan-pavirke/horinger/horing-om-innlandsstrategien.19317.aspx>

I vedlegget «Vi bygger Innlandet Kunnskapsgrunnlag for Innlandsstrategien 2020-2024 – Langversjon» står det bl.a.:

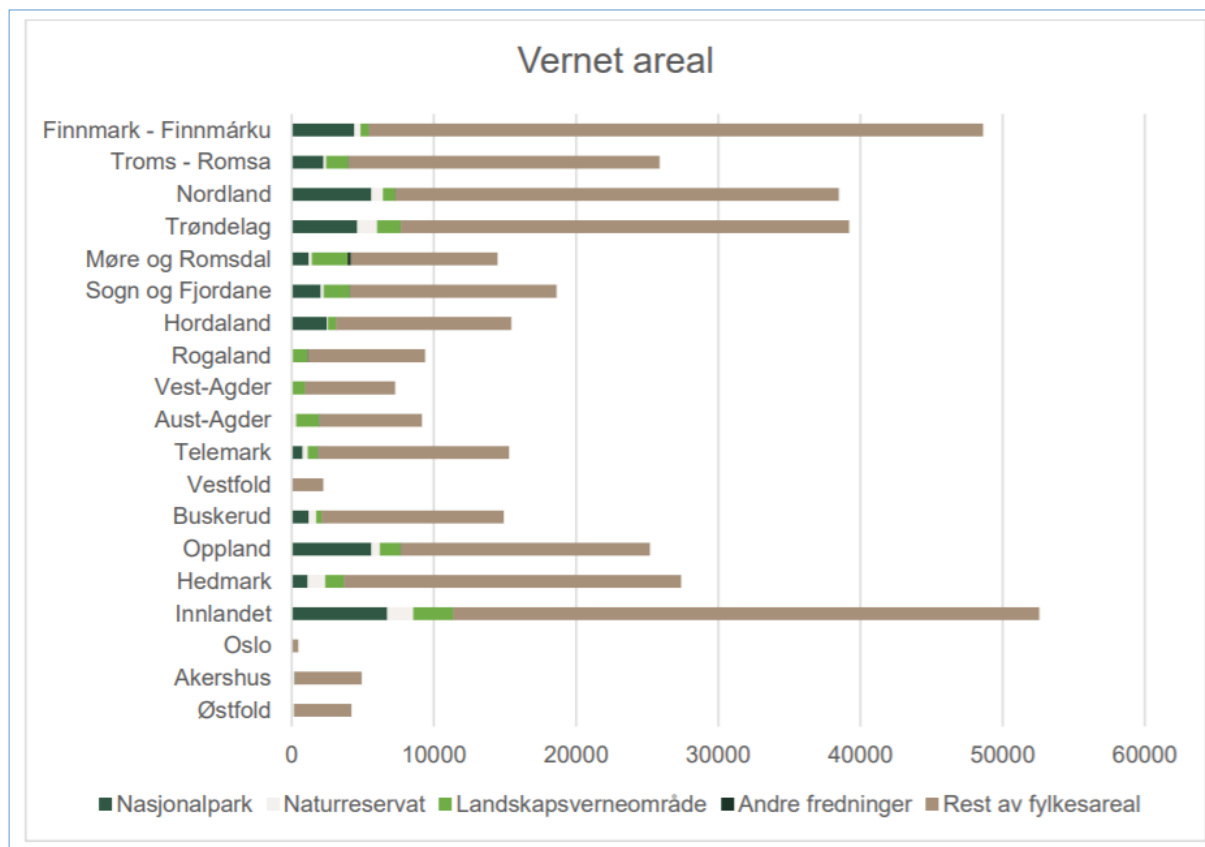
«Vernet natur

2.1.6. Vernet areal

Hovedmålet med å verne natur er å ta vare på hele variasjonen av naturtyper og landskap i Norge. Innlandet har store naturområder og størst andel vernet natur i landet. De viktigste naturvernområdene er nasjonalpark, landskapsvernområde og naturreservat.

11 Nasjonalparker, 21 landskapsvernområder og X naturreservater ligger helt eller delvis i Innlandet. Areal av verneområdene i forhold til totalt fylkesareal er vist figuren under. 21% av totalt vernet areal i landet ligger i Innlandet

Nasjonalparker: Jotunheimen, Rondane, Dovre, Langsua, Dovrefjell-Sunndalsfjella, Reinheimen, Breheimen, Fulufjellet, Gutulia, Femundsmarka og Forollhogna»

«Fra midten av 1800-tallet ble fjellet gradvis et populært turistmål. Vitenskapsfolk, kunstnere og noen norske og engelske turister var de første som fikk øynene opp for verdiene her. DNT ble stiftet i 1868, og Jotunheimen, Rondane og Dovrefjell ble viktige områder for foreningen. Bevaring og vern av norsk natur har lange tradisjoner i Innlandet. Rondane nasjonalpark, opprettet i 1962, er den første i sitt slag i landet. Nasjonalparker og landskapsvernområder har samlet sett sikret enorme verdier knyttet til natur- og kulturarven. Disse verdiene er også viktige deler av opplevelsesgrunnlaget for reiselivet som i dag står sentralt i utnyttelsen av ressursgrunnlaget i Innlandet.»

I kunnskapsgrunnlaget er det også vist til:

«3.3.1. Villrein fjellet Rondane som verdiskaper, prosjekt ut 2020

"Villrein fjellet som verdiskaper" er et program fra Klima- og miljødepartementet med formål å stimulere til bred verdiskaping knyttet til de ti nasjonale villreinområdene, særlig innrettet mot ulike deler av reiselivet. Programmet skal bidra til en god gjennomføring av de regionale planene, og til å utvikle og spre kunnskap om villreinen og villrein fjellet til ulike målgrupper. Delprosjekt: Flytting av Gråhøgdbu, Gjennomføring og oppfølging av mulighetsstudie for Mysusæter/Spranget. Kontrollregistrering av arkeologiske kulturminner i Rondane med randområder Prosjektet har som mål å øke den brede verdiskapinga i områder tilknyttet Rondane villreinområde.»

Forslaget til regional planstrategi er lagt ved saken.

Visjonen for planstrategien er «*Innlandet – eventyrlige muligheter*», med følgende **satsingsområder**:

- Innbyggere
- Innovasjon
- Inkludering
- Infrastruktur.

Det er nedfelt **langsiktige utviklingsmål**:

- Bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser
- Levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder
- At aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet.

Det er foreslått **visjoner for de ulike satsingsområdene**:

Visjon for innbyggere

Det skal være godt å bo, leve, jobbe og utdanne seg i Innlandet. Vi ønsker at flere skal flytte hit og tilbringe tid i fylket vårt.

Visjon for innovasjon

Vi skal ha vilje til utvikling, og skal alltid lete etter bedre løsninger. Innovasjon, både i offentlig og privat sektor, skaper nye arbeidsplasser.

Visjon for inkludering

Vi skal bygge det inkluderende Innlandet og feire mangfoldet. Alle skal kjenne tilhørighet og trygghet.

Visjon for infrastruktur

Vi må sikre grønn mobilitet, nye møteplasser og tilgjengelighet i et vidstrakt fylke. Derfor investerer vi i veg, kollektivtrafikk og digital infrastruktur.

Forslaget til regional planstrategi har et **eget kapittel om politikkutvikling for by og bygd**.

Her er det bl.a. tatt opp:

- Menneskene er, sammen med naturgitte fortrinn, de viktigste ressursene Innlandet har. Innlandet er både by og bygd, og vi skal bidra til at hele fylket utvikles på en god måte.
- Næringsutvikling er kjernen i å bygge Innlandet, og det er viktig å oppmuntre og støtte bedrifter og gründere som vil investere i nye arbeidsplasser. Naturressursene og bioøkonomien gir enorme muligheter for verdiskaping og økt sysselsetting. Innlandet er Norges grønne lunger og matfat, og fylket vårt har derfor forutsetninger for å ta en nasjonal lederrolle innen det grønne skiftet.
- Ønsket langsiktig utvikling
 - ...
 - et innland hvor kulturarven og -landskapet ivaretas for å bygge felles identitet og tilhørighet. Alle kjenner til historien og verner om felles goder og verdier.
 - ...
 - et innland som er attraktivt for deltidsinnbyggere og turister. Innlandet forvalter tilbudet av natur, kultur og opplevelser med økonomisk, sosial og økologisk bærekraft til det beste for alle som oppholder seg i området.
 - et grønt innland som leter etter løsninger for en bærekraftig framtid. Innlandssamfunnet reduserer sine utslipp av klimagasser. Skogen er Innlandets

grønne gull, som forvaltes på naturens premisser. Naturen ivaretas og har god vann- og luftkvalitet. ...

○ ...

- et innland hvor alle våre innbyggere har god og bærekraftig tilgang til natur og friluftsliv. Befolkningen er mer fysisk aktive enn tidligere. Det drives et aktivt folkehelsearbeid som sikrer god livskvalitet.

Eksisterende regionale planer som kan berøre nasjonalparkstyret sitt forvaltningsansvar er:

Regional plan for Rondane – Sølnekletten felles Hedmark og Oppland)	2013-
Regional plan for opplevelsesnæringer (Hedmark)	2012-2019
Ulike regionale vassdragsplaner	

Det er foreslått å utarbeide følgende **nye planer** i valgperioden:

- Regional plan for samfunnsikkerhet, klimatilpasning og robust infrastruktur
- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Regional plan for klima, miljø og arealbruk
- Regional plan for innovasjon, verdiskaping og kompetanse.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Vedtekter for nasjonalparkstyre

8. STYRETS OPPGAVER

Medlemmene av styret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriftene for det enkelte verneområde. ...

Plan- og bygningsloven

Fylkeskommunene skal, ifølge plan- og bygningsloven utarbeide ny regional planstrategi innen ett år etter at nytt fylkesting har tiltrådt, jf. plan- og bygningsloven § 7-1. Formålet med regional planstrategi er å avklare behovet for, og foreslå, regionale planer.

Planstrategien skal inneholde en oversikt over hvordan de prioriterte planoppgavene skal følges opp. Den skal beskrive hvilke planformer som bør benyttes, om det skal utarbeides en plan for hele fylket eller planer for bestemte områder eller formål.

Forvaltningsplanen for de store venreområdene i Rondane

s. 11

En forvaltningsplan skal kun definere rammene for bruken, skjøtselen og tilretteleggingen i verneområdene. Å belyse mulighetene for næringsutvikling er ikke et formål. Det er også viktig å skille mellom forvaltningsplanen og fylkesdelplanen for Rondane. Fylkesdelplanen gir retningslinjer til myndighetenes behandling etter plan- og bygningsloven i villreins leveområder og tilgrensende areal, og omfatter således et større areal enn de aktuelle verneområdene. Det er igangsatt en revisjon av dagens fylkesdelplanen for Rondane fra år 2000. Ansvarlig for arbeidet er fylkeskommunene i Oppland og Hedmark.

s.12

Fylkesdelplan Rondane dekker et areal som går ut over de områdene som er vernet etter naturvernloven. Fylkesdelplanen vil derfor utfylle verneplanen for Rondane. Fylkesdelplanen er retningsgivende for den kommunale, fylkeskommunale og statlige forvaltningen etter plan- og bygningsloven. Samtidig er verneforskriftene for verneområdene i Rondane/Dovre overordnet retningslinjene i fylkesdelplanen. Forvaltningsplanen vil imidlertid ikke legge opp til aktivitet som strider med rådene i fylkesdelplanen.

Vurdering

Nasjonalparkstyret bør avgrense sin uttale til å gjelde forhold som kan berøre forvaltningen av verneområdene, jf. vedtektene for nasjonalparkstyret.

Forslag til regional planstrategi for Innlandet er et dokument som omhandler status, utfordringer og muligheter på alle samfunnssektorer. Målet med planstrategien er å gi en oversikt og prioritering av fylkeskommunens planoppgaver i valgperioden. Sett i lys av dette synes nasjonalparkforvalteren at verneområdene har fått en grei omtale i kunnskapsgrunnlaget for planstrategien.

Gitt at 21% av det vernede arealet i landet ligger i Innlandet mener nasjonalparkforvalteren at forvaltning av verneområdene burde vært mer synliggjort i selve planstrategien. Det gjelder særlig sammenhengen mellom

- Regionale planer og verneområdeforvaltningen, jf. bl.a. det som står i forvaltningsplanen for Rondane.
- Utvikling av et bærekraftig reiseliv og forvaltning av verneområdene.

Det siste kulepunktet er viktig fordi Innlandet (etter Oslo) er fylket med flest gjestedøgn i 2019 (<https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/>). Nasjonalparkene er viktige attraksjoner og reisemål for turister som kommer til Innlandet.

Det foreligger mye kunnskap om villrein og ferdsel i Rondane nasjonalpark. Besøksstrategien for Rondane nasjonalpark ble vedtatt av styret i 2015 og tilsvarende strategi for Dovre nasjonalpark er underveis. Besøkstrategi er en plan for hvordan nasjonalparkstyret vil gjennomføre besøksforvaltning for parken, dvs hvordan legge til rette for og styre bruken i en nasjonalpark slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas. Selv om besøkstrategien ikke er en reiselivsstrategi vurderes den å være relevant i reiselivssammenheng for fylket.

Den vedtatte besøkstrategien for Rondane viser til at den største utfordringen i nasjonalparken opplagt er knyttet til vår bruk av nasjonalparken i de områder og til de tider hvor villreinen bruker eller kunne brukt de samme områdene. Videre står i det

besøksstrategien: «*Nasjonalparkstyret mener derfor at det ikke er noe mål å øke antall besøkende i de sentrale og de mest sårbare delene av Rondane, men heller legge til rette for økt besøk i utkanten av og utenfor nasjonalparken der potensiale for verdiskapning er størst.*»

Det vises også til kartfortellinger om Rondane <http://server.villrein.no/fokus/rn/> der forskere som i mange år har jobbet med villrein og ferdsel både i Rondane og andre steder, skriver: «*I reiselivssammenheng framstår Rondane som et vilt og vakkert fjellområde med flott natur og spektakulære landskap. De besøkende søker disse verdiene og økoturisme, kultur og kortreist mat har blitt viktige begreper i merkevarebygging. For aktørene i reiselivsnæringen bør det derfor være et stort tankekors og grunn til bekymring at en fortsatt økning i bruken av dette utsatte fjellområde uomtvistelig vil bidra til å uthule og forringe de samme naturverdiene som nasjonalparken, reiselivsnæring og andre aktører markedsfører. Det må jobbes for felles løsninger og en alternativ utvikling som bedrer forholdene for både folk og dyr.*»

Den viktigste regionale planen for nasjonalparkstyrets ansvarsområde er «Regional plan for Rondane Sølknkletten». Planen er fra 2013. Sett i et 10-års perspektiv er det neppe behov for rullering av planen i denne perioden. I den regionale planen står det bl.a.:

«*Årlig fellesmøte*

Det holdes årlig et fellesmøte i god tid før fylkestinget vedtar rullering av handlingsplan i regional plan, hvor alle aktører i planområdet inviteres. Stormøtet får en gjennomgang av iverksatte tiltak siste år og gir innspill til styret om tiltak og prioriteringer i handlingsplanen.»

Det er viktig at fylkeskommunen følger opp dette, og sørger for at nasjonalparkstyret blir involvert.

ST 11/2021 Referatsaker

**Høring - Innlandet fylkeskommune - regional plan - inkluderende
Innlandet 2021/3803**

Høring - planprogram - regional plan for samfunnssikkerhet 2021/4043